

A Tündéerkert Óvoda

Pedagógiai Programja

I. Bevezetés

I.1. Küldetésnyilatkozat

Mottó: „ Próbálhattok olyanná lenni, mint ők, de ne próbáljatok olyanná tenni mint ti vagytok.

Ti vagytok az íj, melyről gyermekeiteitek eleven nyílként röppennek el. Az íjász látja a célt a végtelenség útján, és ő feszít meg bennteket minden erejével, hogy nyilai sebesen és messzire szálljanak.”

(Kahlil Gibran: A Próféta.)

*Hisszük, hogy fő feladatunknak,
a ránk bízott gyermekek szellemi, lelki, testi nevelésének eleget tudunk tenni. Tudjuk,
hogy a gyerekek között töltött minden perc, óra megismételhetetlen alkalom, ezért
építünk ugyan gyarapodó tapasztalatainkra,*

de tudatosan kerüljük az elszürkülés, a száraz rutin csapdáját, folyamatos szakmai megújulásra törekszünk.

Valljuk, hogy a legjobb tanítómester a példaadás, ezért az intézményen belüli és kívüli magatartásunkban, a nevelőtestületen belüli, a szülőkkel fenntartott és a gyerekekkel ápoltságban nyíltságra, megértésre törekszünk.

Fontosnak tartjuk, hogy nevelő-oktató munkánk során partnereink igényeit folyamatosan figyelembe vegyük, törekvéseink megvalósításában velük együttműködünk. *Látjuk*, hogy gyermekeink jelentős része hátrányos anyagi, szociális körülmények között él, ezért kiemelten feladatunknak tartjuk,

hogy az esélyegyenlőség biztosítása terén minden lehetőséget kihasználjunk. *Vállaljuk*, hogy a falusi létből adódóan a nevelőkre háruló többletelvárásoknak eleget teszünk, a község kulturális és közéletébe bekapcsolódunk.

Magunkénak érezzük John Ruskin mondását, mely szerint „*fáradásunk legnagyobb jutalma nem az, amit kapunk érte, hanem amivé válunk általa.*”

A Pedagógiai Programunk módosítását a 2011. évi törvény a nemzeti köznevelésről, és a 20/2012(VIII.31. EMMI rendelet a nevelési-oktatói intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról, programunk előző változatának hiányosságai, valamint az azóta eltelt idő alatt bekövetkezett változások, a felhalmozódott tapasztalatok tették szükségessé.

A Kormány 137/2018.(VII.25)Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012.(XII.17.)Korm. rendelet módosítása szükségessé tette a Pedagógiai Program felülvizsgálatát. Nevelőtestületünk a programban meghatározott módon elvégezte az előírásoknak megfelelő kiegészítést, illetve módosítást, valamint az eltelt időszak pedagógiai változásainak követését.

A Pedagógiai Program módosításában az óvoda nevelőtestületének valamennyi tagja aktívan részt vett, így az közös munkánk eredménye.

II. Az óvoda bemutatása II.1.

Adatok

Az óvoda neve:

Kocséri Általános Művelődési Központ Tündérvilla Óvoda *Címe:*

2755 Kocsér Kossuth L. u. 6.

Telefonszáma:

06-20/260-7392

E-mail címe:

kocserovi@gmail.com

e-mail:

Az óvoda vezető neve:

Vágó Zsuzsánna

II.2. Az óvoda története

Községünkben felszabadulás előtt nem volt óvoda. A szülők körében 1952-ben felmérést végeztek és ennek következményeként 50 szülő kérte az óvoda létesítését. Az iskola vezetősége a megyei tanács segítségét kérte és az óvoda megnyitását engedélyezték.

Az óvoda 1953 szeptemberében a jelenlegi helyen, a Dósa-féle államosított épületben kezdte meg a működését egy csoporttal és egy óvónővel. Az első csoport 30 fős létszámmal, mint idényóvoda működött. A gyerekek száma 1955-ben már 50 fő volt, ezért engedélyezték a második csoport indítását. Ettől kezdve, mint napközis óvoda működött. Az épületben kapott helyet a konyha is, így a főzést is helyben oldották meg.

A kastély épülete és a körülötte lévő park ideális hely volt a gyermekek számára. A több mint félholdas kert, tele különleges fákkal, bokrokkal, virágokkal, őrizte még a kastély volt lakóinak igényes ízlését. Az évek során ezt az óvoda dolgozói és a szülők igazi gyermekkertté alakították. Megőriztünk minden fát és bokrot, a kiöregedettek helyére újakat ültettünk. Felszereltük a kertet óvodai játékokkal, de megőriztük a homokos, füves, virágos helyeket is. Építettünk pancsolómedencét, babakádat, homokozót, új kerítést.

Az épületet először 1967-ben korszerűsítették. A belső átalakítással mindkét csoport mosdót és külön öltözőket kapott. Az oktató–nevelőmunka feltételei ekkor lényegesen javultak.

A kéts csoportos óvodában 1973-ban már délutános óvónő is dolgozott. A gyermeklétszám növekedése miatt 1976-ban az óvoda ismét engedélyt kapott a harmadik csoport beindítására. Az óvodában lévő szolgálati lakásból alakították ki a harmadik csoportszobát. Ekkor már a három csoportban 5, majd egy év múlva 6 óvónő dolgozik.

A gyermeklétszám további emelkedése szükségessé tette a negyedik csoport megszervezését, de ennek feltételeit az óvoda épületében már nem lehetett megoldani. A csoport bővítéséhez az anyagi feltételeket, óvónői és dajka létszámot a megyei tanács biztosította. A község lakossága pénzadományokkal segített, hogy a negyedik csoport az óvoda bővítésével megvalósuljon. A tervek elkészültek, de az akkori községi vezetés sajnos nem vállalta az építés költségeit. A negyedik csoport így a bölcsőde épületében kapott elhelyezést. Megszüntetéséig, 1991-ig ott működött. A bölcsőde megszüntetésével az óvoda negyedik csoportját is megszüntették. Azóta 3 csoporttal és 6 óvónővel működik az óvoda.

Az óvodában 1970-ben a járás községeiből elsőként vezettük be az új Óvodai Programot. A következő évben bázisóvodának jelölték óvodánkat. 15 éven keresztül volt az óvoda elméleti és gyakorlati továbbképzések helye. Körzetünkhöz tartozott: Törtel, Jászkarajenő, Abony, Kőröstetetlen, Nyársapát és Dánszentmiklós. Az óvoda egész közössége ezekben az években élte meg szakmailag a legnehezebb és egyben a legeredményesebb időszakát. A 80-as évek második felétől foglalkoztatott bennünket az óvodai nevelés lehetséges megreformálása, a mindenkori igényekhez való igazítása. Ennek során eljutottunk nevelőmunkánk megújításához, melynek alapja a gyermekek egyéni képességének figyelembevétele volt. Szemléletünk alakulásában szerepet játszottak az alternatív programok.

Az óvoda 1953-tól az általános iskolával együtt működött, 1974. január 1-jétől önálló oktatási intézményként működött 1995-ig, amikor szervezetenként ismét az általános iskolához csatolták.

2007-ben önkormányzati pályázat útján korszerű felújításon esett át az óvodának kezdetektől helyt adó épület. Az elnyert pályázati összeg, a nyílás zárók cseréjét, a külső szigetelést, tatarozást, a teraszok, járdák burkolatának cseréjét, a belső terek kismértékű megújítását is fedezte.

2012-ben az általános iskola egyházi fenntartásba kerülésével a fenntartó önkormányzat létrehozta a Kocséri Általános Művelődési Központot, melynek a Tündéerkert Óvoda intézményegysége lett.

2018 nyarán óvodánk egy önkormányzati pályázatnak köszönhetően újabb felújításon esett át. A sikeres pályázat által megújult az óvoda épületének vízhálózata, megtörtént a fűtőkorszerűsítése, festése, valamint az udvari játékok cseréje is. Az elmúlt évek során a csoportszobák berendezési tárgyait, bútorait kicseréltük, így a csoportszobák és kiegészítő helyiségek is megfelelő lehetőséget biztosítanak a gyermekek neveléséhez, fejlesztéséhez.

II.3. Személyi feltételek

Az óvoda dolgozóinak létszáma:	10 fő
• Felsőfokú végzettségű főállású óvónő:	6 fő
• Pedagógiai munkát közvetlenül segítő	
▪ Szakképzett dajka:	3 fő
▪ Pedagógiai asszisztens:	1 fő

Pedagógiai munkánkat heti 1 alkalommal 1 fő logopédus segíti.

A felzárkóztató foglalkozásokat gyógypedagógus látja el heti 5 órában.

A szakmai továbbképzés folyamatos.

Az óvónők csoportbeosztásánál elsősorban a gyermekcsoport érdekeit vesszük figyelembe. Általában egymás munkáját jól kiegészítő párokat alakítunk. A felmenőrendszer biztosításával elősegítjük a csoport óvónőjéhez való kötődését.

Az óvoda nyitva tartása a helyi sajátosságok figyelembe vételével napi 10 óra, 6³⁰ – 16³⁰ –ig. Munkabeosztásunkat ezért úgy határoztuk meg, hogy a csoportokban az óvónői átfedési ideje megnövekedett, a délelőtti folyamán hosszabb időben 2 óvónő foglalkozhat a gyermekekkel, így a tanulás fejezetnél megfogalmazottak jobban megvalósulhatnak.

A programírás óta eltelt idő alatt állandósult az óvodában dolgozók létszáma, a pedagógiai munkát segítő főállású dolgozók köre egy fő pedagógiai asszisztenssel bővült.

II.4. Tárgyi feltételek

Az óvoda épülete, elhelyezkedése

Az óvoda épülete a község központjában helyezkedik el, 4000 m² alapterületű telken. Az épület 540 m², 3 csoportszoba, 2 folyosó, csoportonként 1 mosdó, melegítőkonyha mosogatóhellyel, 1 iroda, a padlástérben 1 beépített szertár, 2 terasz.

A csoportszobák alapterülete:

Kiscsoport: 38 m²

Középső csoport: 44 m²

Nagycsoport: 50 m²

Csoporttermeink több funkciót töltenek be: óvodai tevékenységek, játék, étkezések, torna és a pihenés színterei is. Különbféle műhelysarkok kialakítására törekszünk: barkács-, élő-, mese- és zenesarok, babaszoba.

Csoportszobáink jól felszereltek, a bútorainkat folyamatosan kicseréltük.

Játékokat évente vásárolunk a költségvetésből és az SZMK rendezvények bevételéből.

Sportszerekkel jól ellátott óvodánk, az utóbbi években pályázati pénzekből bővítettünk sporteszközeinket

Könyvállományunkat folyamatosan bővítjük a program szellemiségének megfelelően. A gyermekek edzettségének fokozása érdekében hetente egy alkalommal igénybe vehetjük a községi Sportcsarnokot is.

A kötelező eszköznorma előírásai részben megkönnyítették az eszközbeszerzés teljesítését. Az elmúlt ciklusban a pályázatokon nyert összegek függvényében szerezhettük be az eszközfejlesztés ütemtervében programozott felszereléseket.

Ennek eredményeként mindhárom csoportban újakra cseréltük az óvodai asztalokat, székeket, ágyakat. Megújulhatott az iroda bútorzata, bővíthetett a fejlesztőjátékok köre, szaporodott az egyes nevelési területekhez szükséges eszközök száma.

További célkitűzésünk, hogy az ütemtervben betervezett eszközök is beszerzésre kerüljenek: folyamatosan cserélhessük az elhasználódott textíliákat, edényeket.

2007-ben óvodánk épületét felújították, a nyílászárókat, a termék burkolatát kicserélték, az épület külső tatarozása, a teraszok felújítása is megtörtént.

II.5. Napirendünk, hetirendünk

Az óvodáinkba járó gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a **napirend** helyes megszervezése biztosítja a feltételeket.

Nevelőmunkánk, illetve egész óvodai életünk tervezésekor figyelembe vesszük lehetőségeinket, feltételeinket, a gyermekek egyéni és általános fejlettségét valamint életkori sajátosságait és mindezeket összehangolva határozzuk meg napjaink tevékenységi formáit és azok időkereteit.

A napirend a napi tevékenységek rendszeres ismétlődése keretként a gyermekek részéről szükségletként jelentkező biztonság érzetét nyújtja. Betartásában következetesek vagyunk, de nem merevek, inkább rugalmasak. Mindez szintén fontos feltétele a gyermekek komfortérzete pozitív alakulásának.

A napi élet tervezése és szervezése során **alapvető elvünk**, hogy az elmélyült játékhoz, a különböző tevékenységek gyakorlásához elegendő és összefüggő időt biztosítunk, ennek érdekében a 4-5 évesek korosztályától folyamatos tízórait szervezünk.

A napirend formálásában mindenkor rugalmasan figyelembe vesszük a gyermekek élményeit, ünnepeinket és hagyományainkat.

A másik **követendő alapelv**, hogy a gyermekek megkezdett tevékenységeiket mindenkor nyugodtan, általunk nem sürgetve fejezhessék be.

Hetirendünk tartalmának összeállításában minden óvónő köteles figyelembe venni csoportja életkor szerinti összetételét, a gyermekek általános fejlettségi szintjét és még nagyobb hangsúllyal a gyermekek egyéni érdeklődési és fejlettségi szintjét.

A gyermeki tevékenységek tervezése és szervezése során a **komplexitás elvének érvényesítésére** törekszünk, melyhez a kiinduló pontot mindenkor nevelési célkitűzéseink és alapelveink adják.

III.Freinet pedagógiája

Freinet pedagógiája egy tevékenységközpontú, öröm- és sikerorientált, a gyakorlatból építkező és általa fejlődő szintézis-pedagógia, mely leginkább az avantgarde irányzathoz hasonlítható. Jellemző rá, hogy többféle irányzathoz építkező, mobil nyitott rendszer, mely újabb és újabb ötletekkel, módszertani megoldásokkal bővíthető. Az egyszeri és megismételhetetlen gyermeki személyiség szabad kibontakoztatását állítja a középpontba, melynek feltétele a demokratikus, bizalmat, biztonságot, segítségnyújtó megértést és toleranciát sugárzó légkör, ahol tudatosan építenek a gyermek önállóságára. Elősegítik a benne szunnyadó képességek maximális kibontakoztatását. Segítenek választ kapni kérdéseire és föloldják szorongásait. Egy gyermekekből és felnőttekből álló közösség tagja lehet, ahol joga van a kezdeményezésre, az érdeklődéstől függő szabad tevékenységválasztásra és lehetősége nyílik a kutatásra, kísérletezésre, az egyéni felfedezésre. Természetes érdeklődése, lelkesedése megerősítést kap, ébren tartják benne a veleszületett ösztönző erőt, a kíváncsiságot, mely a megismerés alapfeltétele. Támogatják azt az erőfeszítést, hogy megtalálja a helyét a közvetlen

környezetében, szükség esetén annak átalakításával. Találkozhat a való világgal, az élő kultúrával, a régmúlt értékeivel és ő maga is a kultúra létrehozójává, alkotójává válhat. Végül, de nem utolsó sorban a fejlődését elősegítő, kritikus, nyitott légkör veszi körül, ahol számíthat a csoport segítő, együttműködő erejére.

Figyelembe veszi az egyéni fejlődési ütem eltolódásait, képességeket, irányultságokat, és mégis képes kialakítani az együttműködését, egymás különbözőségeinek elfogadását és a toleranciát. Tiszteli a gyermek sajátosságait, megfogalmazza és biztosítja jogait. Humanista, természetes, harmóniát és egyensúlyt sugárzó rendszer, melynek központi kategóriája maga az élet.

Freinet jelmondata: „az élet által életre nevelni...”

III.1. Pedagógiai alapelveink

- A gyermek és a felnőtt természete egyforma. Következésképpen ugyanolyan elvek szerint cselekszik, reagál és él, mint mi. Csak fokozati és nem természeti a különbség.
- Nagyobbnak lenni nem jelenti feltétlenül azt, hogy mások fölébe kell helyezkedni.
- A gyermekek magatartása fiziológiai, organikus és alkati állapotuktól függ
- Senki ember fia – a gyermek éppen úgy, mint a felnőtt – nem kedveli, ha tekintéllyel parancsolnak neki. Adjuk meg a választás lehetőségét, és minden rendben fog menni.

Senki nem szereti alávetni magát, passzívan engedelmeskedni egy külső erőnek. Bizonyos fajta fegyelemre szükség van többé-kevésbé megszervezett csoportok együtt élése folyamán. A gyerekek megértik, elfogadják, gyakorolják, maguk megszervezik (életüket), ha szükségesnek tartják. Ezt a fegyelmet kell kialakítani.

Senki sem szereti, ha bizonyos munkák elvégzésére kényszerítik, még ha az nincs is különösen ellenére. A kényszer maga az, ami bénít.

Mindenki szereti, ha a maga választhatja meg a munkáját. Adják meg azt a lehetőséget gyermekeknek, hogy maguk választhassák meg a munkájukat, hogy maguk határozzák meg a munka elvégzésének idejét és ritmusát. Minden meg fog változni.

Senki sem szereti az üresjáratot, a robotmunkát. A munkát motiválnunk kell!

Minden emberi lénynek szüksége van a sikerre. A kudarc kizárja és lerombolja az erőt és a lelkesedést. A gyermeki természetnek a munka/tevékenykedés felel meg.

Szemléletünk alakulására, munkánkra nagy hatással volt Freinet szellemisége, és e pedagógia alapelvei. Úgy éreztük, ezek az alapelvek segíthetnek nekünk abban, hogy a sok ingerszegény környezetből, tanyáról érkező gyermek számára kinyissuk a „tágabb világ kapuját”.

Gyermekeink a helyi adottságok miatt –falusi és tanyasi élet – szoros kapcsolatban állnak az őket körülvevő környezettel, állatokkal és ebből a szűk körből gazdag ismeretanyaggal rendelkeznek.

A mi feladatunk ezek rendszerezése, bővítése és elsősorban a tágabb környezet megismertetése – városi élet, közlekedés, a falu-város közötti különbség, kulturális élet: színház, múzeumok, kiállítások.

Egy Freinet-szellemű nevelési program lehetővé teszi, hogy a gyermekek otthonról hozott ismereteire nagyban támaszkodhatunk, jó lehetőséget ad arra is, hogy a különböző fejlettségi szinten érkező gyermekek sikeresen tevékenykedhessenek.

Az életpálya-modell bevezetésének nyomán szükségessé vált beépíteni a napi nevelési folyamatokba a kompetenciákra épülő gyakorlatokat, melyek kiegészítik a programunkban megtervezett, meghatározott feladatokat, ugyanakkor elősegítik a folyamatban résztvevő pedagógusok szakmai megfelelését is.

III.2. A Freinet technikákról

A technikák alapvetően komplex tevékenységek, melyek színesítik az óvoda, a csoport életét.

Módszerek és eszközök, melyek segítik megvalósítani a gyermeki

személyiség kibontakoztatását, elősegítik a fejlődési, érési folyamatot és a saját

tapasztalatokon, élményeken keresztül történő, tevékenységközpontú

képességfejlesztést, értékközvetítést. Segítenek abban, hogy minimálisra csökkenjen a

gyerekek passzív befogadása. Olyan lehetőségeket teremtünk általuk, amelyben a

gyermek aktív részvételére, tevékenységére, alkotására támaszkodva történhet a

fejlesztés.

Az ajánlott 29 technika közül azokat használjuk, amelyeket alkalmassá tudtuk tenni saját óvodai használatra. Tehetjük ezt bátran, hiszen a 29 technika csak ajánlat, alkalmazás közben bővíthető, adekváttá alakítható.

Természetesen a különböző technikák különböző gyakorisággal fordulnak elő. Van közöttük nap, mint nap, rendszeres időközönként, alkalomhoz kötve, különleges helyzetben, vagy véletlenszerűen előforduló.

Freinet technikái

- **szabad önkifejezés**

szabad rajz

színpadi kifejezés szabad

vita

technikai alkotások szabad

fogalmazás

audiovizuális alkotások zenei

alkotás

matematikai és informatikai alkotás

mozgásos önkifejezés

- **kommunikációs technikák**

óvodák közötti levelezés

szerkesztés és nyomtatás

kölcsönös látogatás

rádiózás

óvodai újság

kiselőadások

- **technikák a környezet tanulmányozására**

ládikó a kérdéseknek

individuális

munka

tanulmányozása

tudományos kísérletezés

növényültetés,

állatgondozás

kirándulások

gazdasági jelenségek az

óvodában az újságok

kritikai tanulmányozása

- **technikák a tanulás individuálizálására**

önellenőrzést segítő eszközök

dokumentáció

- **a szervezés és a szövetkezeti élet technikái**

a különböző munkák helyeinek megszervezése

egyéni munkatervek

értékelés összefoglaló értékelések/nyomonkövetés/

a munka tervezése

a szövetkezeti életb struktúrái

IV. Óvodakép, gyermekkép

IV.1. Az óvoda, mint a társadalmi és helyi szükségleteket közvetítő színtér

Az óvoda, mint nevelési intézmény, nem függetleníthető a környezeti hatásoktól, hiszen a nevelés mindenkor társadalomtól, embertől függő kollektív tevékenység. A mindenkori társadalom kultúrájával, értékrendjével mindig meghatározza a nevelés célkitűzéseit.

A mai magyar társadalom jellemzője azonban, hogy folyamatosan változáson megy keresztül. Változik a társadalom struktúrája. Egyre erősebb a polarizáció, a társadalmi rétegek erőteljes szétcsúszása, a hátrányok halmozódása.

Változik az érték közvetítés tartalma, mely a nevelés gyakorlatában egy-egy konstruktív magatartás és tevékenységforma megerősítését és motivációs bázisának (szokásainak, meggyőződésbeli alapjának) kialakítását jelenti. Ez a folyamat az, mely biztosítja az ember számára, hogy eljuthasson egy fejlettségi szintre, amikor már képessé válik autonóm módon belső ösztönző erőkből indíttatni a közösségfejlesztő és önkifejlesztő magatartás és tevékenységformák következetes végrehajtására.

Az érték közvetítés tartalma nincs rögzítve. A változások hatására több terület fejlesztése is előtérbe kerül. A természeti és ökológiai környezettel való harmonikus együttélés kialakítása, az alapvető természetvédelmi ismertetek közvetítése. A társadalmi elvárások mellett a helyi lehetőségekhez, elvárásokhoz való alkalmazkodás, és ezek harmóniájának kialakítása. Fontos a társadalmi struktúraváltozásból adódó egyenlőtlenségek szociális és pedagógiai kompenzálása, hiszen minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki legmegfelelőbb gondoskodást, nevelést. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, amely igazodik egyéni szükségleteihez.

Óvodánk ezeket a feladatokat csak úgy tudja vállalni, ha a természeti és társadalmi környezettel szoros kapcsolatban állva kultúrát nem csak közvetíti, hanem annak teremtésére is vállalkozik.

IV.2. Az óvoda, mint a közösség alakítás és az önmegvalósítás színtere

A közösségi lét az ember számára létszükséglet. A közösségben való együttélés során szerezhethetünk tapasztalatokat az igazságos, rendezett és felelősségteljes együttélés alapfeltételeiről és mindazokról a nehézségekről, amelyek mindezt jelentik. A közösség

erősebbé tesz, védettséget biztosít és örömet nyújt. Együttműködésre és konfliktuskezelésre készít fel.

Az óvoda kiemelt feladatköre, hogy segítse a különböző közösségek kialakulását, fejlődését és biztosítsa az önmegvalósítás feltételeit. Egyszerűnek tűnő meghatározás, de végiggondolva ezek pont azok a területek, melyek a legtöbb időt, egyeztetést, tapintatot igénylik.

Az óvoda, mint egységes közösség, több kisebb egyenrangú közösségből szerveződik, melyek önálló elvárásokkal, elképzelésekkel rendelkeznek és egyéni vágyakkal, képességekkel, érdeklődéssel rendelkező, egymástól nagyban különböző emberek kapcsolatrendszere által alakul ki és fejlődik tovább: gyermek-szülő-óvónő-óvodai dolgozó-nevelést segítő szakemberek.

Az óvodában működik egy másik közösségi forma is, nevezetesen az óvodai csoportba való tartozás alapján. Bonyolult rendszer ez, melyben nehéz a különböző érdekeket összehangolni, a homogén és a heterogén csoportok közötti párbeszédet, a valódi, egymást segítő partnerkapcsolatot kialakítani. Amikor ez sikerül, kialakulhat a közös értékrend, a jogok és kötelességek rendszere, megfogalmazódnak a mindenkire érvényes alapelvek, és ezzel párhuzamosan kialakul az óvoda egyéni arculata, mely jellegzetes külső és belső jegyekkel rendelkezik.

A jól működő kisebb-nagyobb közösségek bonyolult kölcsönhatása segíti az óvoda fejlődését, és elengedhetetlen feltétele annak, hogy az egyén, mint önmegvalósító lény, kiteljesíthesse önmagát. Hiszen a nevelés nem más, mint belső erőből irányított ösztönös önkibontakoztatási folyamat fejlődésének elősegítése. Az igazán eredményes fejlődést csak az biztosítja, ha mindenki saját maga, lépésről lépésre találja meg a maga számára legmegfelelőbb utat.

Mindenkinek magának kell megismernie, megtapasztalnia belső lehetőségeit és kidolgoznia saját programját önmagához, amely összhangot teremt belső igényei és a külvilág elvárásai között. Ezt a vívódással, konfliktusokkal, kudarcokkal teli utat segíthetik a biztonságot, nyugalmat, harmóniát nyújtó emberi kapcsolatok.

Ezeknek a feladatoknak csak úgy tud óvodánk eleget tenni, ha humanisztikus, toleráns légkörben maximálisan biztosítjuk a szükségleteket, tiszteletben tartjuk a jogokat és minden lehetőséggel ezen elvek gyakorlati megvalósítását szolgáljuk.

IV.3. Az óvoda, mint a gyermeki személyiség fejlesztésének színtere

A gyermeki lét egyik legfontosabb jellegzetessége, hogy a fejlődés útját járja, mindig valahol útközben van. Aktív, autonóm lény, aki cselekvés és fejlődés minden lehetőségét magában hordozza, aki a maga nemében tökéletes, mert szükségletei és lehetőségei vannak.

A gyermek kibontakozásának feltétele egy olyan bizalmat, biztonságot, segítségnyújtó megértést és toleranciát sugárzó közeg, ahol maximálisan érvényesítheti szükségleteit, jogait.

Ahhoz, hogy megismerhesse, felfedezhesse önmagát, olyan nevelést kell számára biztosítani, mint egy lágy vonalakkal körülhatárolt sokoldalú térbeli forma, amely képes mindenkor azzal az oldalával fordulni a gyermek felé, mely pillanatnyi szükségleteit kielégíti, hiányérzetét megszünteti, „testre és lélekre szabott” kapaszkodót nyújt.

Ennek a feladatnak csak úgy felelhetünk meg, ha óvodánk egy tevékenységközpontú, öröm- és sikerorientált, készség- és képességfejlesztő, értékközvetítő óvoda, mely tiszteletben tartja a gyermek egyéni sajátosságait, jogait, tudatosan épít a gyermeki aktivitásra és alkotásra.

IV.4. A gyerekekről

„Örökmozgó”, akinek lételeme a mozgás, ez az aktivitás nagymértékben hozzájárul személyiségfejlődéséhez. Alapvető szükséglete a fizikai és érzelmi biztonság, és annak a folyamatos tapasztalása, hogy a benne meglévő dinamikus erőnek van élettere, mozgástere és kielégítheti folytonosan újratermelő és részben módosuló szükségleteit.

Egy kicsit bizonytalan, hiszen körülötte minden hirtelen idegenné válik, de szerencsére rugalmasan, könnyen tud még alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez. Természetesen ez a folyamat az egyéni sajátosságok miatt különböző reakciókkal és időbeli eltérésekkel jár. A felnőttektől függ, kiszolgáltatott, éppen hogy kezdi felfedezni önmagát, az „én”-t, mint különálló lényt. Ez a fejlődés egyik legfontosabb felfedezése, de talán a legnehezebben feldolgozható élménye, a legtöbb külső és belső konfliktust okozó mozzanata. Erős pozitív és negatív érzelemnyilvánítással járó folyamat, mely „érzelmi túlfűtöttséggel” párosul. Önállóságra és egyben elismerésre vágyik, és ha ezt nem a számára legmegfelelőbb módon kapja, ha úgy érzi ellenállásba ütközik, vagy ha nem figyelnek rá eléggé, dacossá, agresszívvé, bohóckodóvá vagy visszahúzódóvá válhat. A figyelemfelkeltés számtalan módját ismeri, de ezek részéről egyszerű válaszreakciók, segélykérő jelzések.

Elfogadásra, bizalomra, és szeretetre vágyó, önző lény. Ezek azonban nem öncélú igények, hanem az állandó figyelem és visszajelzés létének megerősítése, igazolása. Számára ez mind életszükséglet, valamint fejlődésének alapfeltétele, hiszen a megerősítő és gátló visszajelzések nélkül képtelen önmaga reális, belső képét kialakítani. Aktív, autonóm, társas és társadalmi lény, akinek jogai vannak.

- ✚ Joga van ahhoz, hogy önálló személyiségnek fogadják el, aki saját ritmusában fejlődhet és káros következmények nélkül, bátran kipróbálhatja képességeit.
- ✚ Joga van, hogy minden segítséget megkapjon ahhoz, hogy kiteljesíthesse önmagát, hogy átélhesse azt az érzést, hogy a világmindenségben egyszer megvalósuló személyiséggé válhat, akinek helye van, aki fontos és pótolhatatlan.
- ✚ Joga van ahhoz, hogy érzelmileg biztonságban érezhesse magát és bízzanak benne. ✚ Joga van a társas együttéléshez és az egyedülléthez.
- ✚ Joga van a felfedezéshez, kísérletezéshez, megfigyeléshez és tapasztalatgyűjtéshez, azaz élményekhez jutni, alkotni, és mindezen közben hibázni.
- ✚ Joga van a természettel, az élő és élettelen világgal való kapcsolatra.
- ✚ Joga van szabályokat alkotni és alakítani.

✚ Joga van választani a feladatok között és felelősséget vállalni.

✚ Joga van a véleményalkotáshoz, bírálatához és észrevételek tételéhez.

Önálló vágyakkal, álmokkal, képességekkel és ismeretekkel rendelkező, állandó változásban, fejlődésben lévő ember, aki már elindult valamerre, kezdi birtokba venni saját magát és a körülötte lévő világot. Rádöbben, hogy ő különálló értékes és egyedi. Él, létezik, cselekszik és közben egyre jobban megismeri a lehetőségeit, korlátait, és feszegeti azokat. Hajtja az a veleszületett, belső ösztönző erő, amit egyszerűen kíváncsiságnak is nevezhetünk.

A világ dolgai iránt érdeklődő, azt megismerni, felfedezni, tevékenyen „bekebelezni” akaró „kisember”, aki elsősorban az érzékszervein keresztül tapasztalja, és tevékenységei alapján ismeri meg az állandóan változó, alakuló világot. Sikeres és sikertelen próbálkozásai alapján lassan felfedezi benne az állandóságot, a rendszert. Megtanul benne biztosan eligazodni. Felfedezi, megtapasztalja és megismeri a közvetlen környezetében lévő tárgyakat, élőlényeket, ezen belül az embereket. Fizikai és érzelmi kapcsolatba kerül velük és folyamatosan újabb, és újabb területeket akar meghódítani. Egyre több szál kapcsolja a környezetéhez, kutatásai, kísérletei során egyre messzebb merészkedik és közben szinte észrevétlen fejlődik. Fejlődnek képességei, érzelmi kapcsolatai és ez a folyamat segíti abban, hogy meglelje helyét a világban.

Alkotó, világokat teremtő lény, aki csekély tapasztalatát és ismeretét nagyon egyszerű és természetes módon pótolja: fantáziáját hívja segítségül. Teremtteni kezd. Alkotásai meglepően szépek és meglepően igazak, naiv éleslátását tükrözik. Olyan őszinték, mint maga a gyermek. Érzékeny, érzékelő, tevékeny ember, saját külön bejáratú világgal. Élményekkel, tapasztalatokkal és kérdésekkel teli. „Varázsló”, aki mindenre nyitott és fogékony. Mindent megfigyel, kipróbál és természetes egyszerűséggel, könnyedséggel a saját képére formál. Újraalkotja, eljátssza, bekebelezi a világot.

Szeretetet, feltétlen bizalmat sugároz, akitől mi, felnőttek legalább annyit tanulhatunk, mint ő tőlünk. Csak titkait kell ellesnünk: a nyitottságot, rugalmasságot, a rácsodálkozást, a gyönyörködést és a feltétel nélküli elfogadás képességét, a türelmes, sokirányú vizsgálódást, a valódi megismerés technikáit, a vitalitást. Azokat a dolgokat, amelyekre egykor mi is képesek voltunk, de felnőtté válásunk folyamán többé-kevésbé már elfelejtettünk. Ezeket újra tanulhatjuk, intenzíven újra élhetjük általuk és segítségükkel. Minden gyermek egyszeri és megismételhetetlen csoda, a hozzá elvezető útnak is annak kell lennie.

IV.5. A szülőről

„Lásd meg gyermekedben a szellemi ajándékot

*Adj neki biztonságot és szeretet,
Hidd el neki a törpét és tündért,
Rossz szóval, gondolattal ne vétkezz ellene”
(Kokas Klára)*

Szülőnek lenni nagy felelősséggel járó feladat. A legtöbb ember ugyan önként vállalja, de ez egy olyan „mesterség”, amire szinte lehetetlen felkészülni, menet közben kell percről percre megtanulni.

Mit is jelent szülőnek lenni?

Rendkívül intenzíven megélt pozitív és negatív érzelmek és érzések sokaságát: közös élmények, szorongások, éjszakai félelmek, áthancúrozott reggelek, meghitt hangulatok, viták és belső vívódások, állandó felelősség és kötelességek végtelen sorát.

A szülőnek olyan biztonságot, nyugalmat biztosító környezetet kell teremtenie, mely segíti a gyermek harmonikus fejlődését, kielégíti változó szükségleteit. Meg kell tanulni a gyereket partnerként kezelni.

Szülőként saját életével, személyiségével, a közvetlen környezet alakításával olyan modellt kell a gyermek elé állítani, amely felelősséget, nyitottságot, elfogadást, a világ dolgai, különböző emberek és meggyőződések iránti tenni akarást és feltétel nélküli szeretet sugároz. A szülővé válás az előre látható és nem látható feladatok és konfliktusok megsokszorozódását jelenti. Sokszor nagyon nehéz megtalálni egy adott helyzetben a helyes reakciót, szót vagy mozdulatot. A nap minden percében testi és lelki készenlétet igényel.

A szülőnek joga van elvárni, hogy gyermekét bármiféle megkülönböztetés (faji, etnikai, vallási, gazdasági) nélkül neveljék. Elsőbbséget kell élvezni a gyermeknek a nevelésben és ehhez a nevelési intézményektől minden segítséget meg kell, hogy kapjon. Éreznie és tudnia kell, hogy gyermeke fejlesztése és képességeinek kibontakoztatása teljes mértékben egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. Biztosnak kell lennie abban, hogy gyermeke nevelésével kapcsolatos kérdéseire igaz és koherens válaszokat kap. Ki kell alakítani azokat a kapcsolattartási formákat, melyek segítik, hogy bekapcsolódhasson az intézmény életébe, és ötleteivel alakíthassa azt. Lehetőséget kell biztosítani számára ahhoz, hogy családban folyó neveléshez legközelebb álló intézményi alternatívát választhassa. A szülőnek minden segítséget kell kapnia tőlünk, pedagógusoktól, ahhoz, hogy a gyermekét lehetőségeihez képest a legjobb fizikai és pszichikai környezetben nevelhesse.

IV.6. Az óvodapedagógusról

Igazán jó pedagógus csak autonóm és tudatos személyiség lehet, aki a felé áramló ingereket képes egyénisége szerint értékelni. Elengedhetetlen tulajdonsága a spontaneitás, és annak a tudásnak a birtoklása, melynek segítségével a rendelkezésre álló választékból önállóan és szabadon tud megoldási módokat választani. Nélkülözhetetlen a spontán nyitottságra és az intimitásra való képesség. Tudatában kell lennie, hogy kiemelkedően fontos attitűd az elfogadás, az empátia, a hitelesség, és az, hogy a hibákat őszinte feltárással és beismeréssel kell helyesbítenie. Elengedhetetlen tulajdonság az önismeret, hogy elfogadja önmagát, hiszen aki ennek a tudásnak a birtokában van, az könnyedén fogad el másokat.

Jól alátámasztott jövőképpel kell rendelkeznie, valamint stabil szakmai tudással, melyet folyamatosan frissen tart, megújít.

Munkánk egyik legfontosabb kihívása, hogy minden gyermek számára megtaláljuk az utat, mely számára a legmegfelelőbb. Észrevétlenül, természetes egyszerűséggel segítjük őt ahhoz, hogy megtalálja a helyét a világban, megismerje önmagát és annyi segítséget, valamint optimális feltételt biztosítunk számára, amennyit az adott pillanatban igényel ahhoz, hogy képességeit kibontakoztathassa.

*„Ha teheted kézzel-, fejjel-szívvvel személyes
érdeklődésedtől indítatva,
szabadon játszva, próbálkozva, tévedve,
egyéni ütemben haladva,
az önkifejezés lehetőségével élve,
leleményesen, kreatívan,
önállóan felfedezve,
önbizalommal, felelőséggel,
tárgyi és érzelmi biztonságban,
gazdag ihlető környezetben,
ösztönző támogatással, szeretettel, megértéssel befogadva, jó
szándékkal bírálva,
nyitottan, rugalmasan, tolerálva,*

*egyéni különbségeket tiszteletben tartva,
a közösség segítő erejére támaszkodva szárnyakat
adhatsz.”*

(Zsámboki Károlyné)

A fenti pár sor természetes egyszerűséggel fogalmazza meg munkánk igazi lényegét, ami csak addig lehet igazán eredményes, amíg hitünk, érdeklődésünk, kíváncsiságunk működik, amíg minden nap újabb és újabb ötletek, megoldások után kutatunk. Addig, amíg képesek vagyunk sok új információból létrehozni, szintetizálni azokat az alternatívákat, melyek adott helyzetben és időben a leghatékonyabbak, a legtermészetesebben működnek.

Sok-sok kihívásnak és feladatnak kell megfelelni, melyek az eredményes nevelés elengedhetetlen feltételei:

- a nyugodt, biztonságos, harmonikus és esztétikus környezet,
- a megfelelő hely és idő,
- a különböző tevékenységekhez nélkülözhetetlen eszközök,
- improvizált, a valóságban átélt élmények, melyek a cselekvést motiválják, ▪ a segítségnyújtás és irányba terelés

Legalább ilyen fontos az értékek kiválasztása és közvetítése, problémahelyzetek teremtése, melyek ösztönzőleg hatnak a gyermekekre. Fontos feladat a kapcsolatok kiépítése és fejlesztése, a csoportok közötti kapcsolat biztosítása. Feladatok, melyek fontosak. Egyikről sem feledkezhetünk meg akkor, ha fontos számunkra a gyermek és a szülő. Ugyanakkor saját magunk is mindennap föltöltődhetünk, új élményekhez juthatunk, és egymás segítségével teljesebbé tehetjük az életünket.

Hisszük, hogy az óvoda egyik legfontosabb feladata, hogy olyan helyé váljon, ahol a nevelésben résztvevők és az ehhez kapcsolódó segítők nagy segítséget kapnak ahhoz, hogy kiteljesíthessék önmagukat.

V. Pedagógiai elképzelésünk felépítése

Az egyszeri és megismételhetetlen

GYERMEKI SZEMÉLYISÉG

szabad kibontakoztatása

↓

ÉLŐ

TERMÉSZETI

IHLETŐ

BEFOGADÓ

GAZDAG

NEVELŐ

környezetben

↓

TESTI

LELKI

SZELLEMI

ÉRZELMI

szükségletekkel

**EGYÉNI FEJLŐDÉSI
ÜTEMELTOLÓDÁSOKKAL**

Összhangban

KÉZ

TAPOGATÓZÁS

NYELV

FANTÁZIA

ÖNKIFEJEZÉS

MOZGÁSOS-MANUÁLIS

INTELLEKTUÁLIS

MŰVÉSZI

KISÉRLETEZŐ

MUNKA-JÁTÉK

SZABAD

SZABAD ALKOTÁS

Segítségével

területeken

formájában

**SZABADON MEGVÁLASZTOTT, SOKSZÍNŰ TEVÉKENYSÉG!
RENDSZERBEN ÖNÁLLÓAN VAGY EGYÜTTMŰKÖDVE VALÓSUL MEG
MINDEZÉRT FELELŐS: A PEDAGÓGUS**

VI. Az óvodai nevelés feladatai

VI.1. Célunk

Célunk: Az egyszeri és megismételhetetlen gyermeki személyiség adottságainak, képességeinek és szükségleteinek szabad kibontakoztatása az egyéni és az életkori sajátosságok figyelembevételével.

Váljanak a gyermekek környezetükben otthonosan mozgó, a természeti és társadalmi értékek iránt pozitív attitűddel rendelkező, azt megóvó, nyitott, kíváncsi, toleráns, el- és befogadó emberekké.

Minden gyermeket el kell juttatni – saját belső erőit aktivizálva és jogainak teljes körű tiszteletben tartása mellett – képességeinek maximumára.

Feladatunk a gyermek fejlődés iránti igényét ébren tartani, testi, lelki, szellemi szükségleteit kielégíteni. Elő kell segíteni az önkibontakoztatás folyamatát.

A gyermek egyéni sajátosságait megismerve, ebből kiindulva kell képességeit fejleszteni, viselkedésének önszabályozását kialakítani, szabadságát megadva erősíteni önbizalmát.

VI.2. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása,

2.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;

- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezzért szükséges, hogy
 - a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
 - az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
 - az Óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
2. Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek; A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és családjához való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd – és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség –) fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Ezen feladatok megvalósításakor a gyermek fejlődése, a fejlődést elősegítő hatások szempontjából figyelembe kell vennünk az **óvodai nevelés kiemelt alapfogalmait**.

Ezek a következők:

- a gyermeki jogok tiszteletben tartása,
- természet- és életközelség, ▪ nyitottság:
 - a pedagógiai rendszer nyitottsága, a helyi lehetőségekhez való alkalmazkodás,
 - az óvoda és a csoportélet nyitottsága,
 - a nevelési folyamatban résztvevők nyitottsága,
- a felnőtt és a gyermek személyiségének tiszteletben tartása, partnerkapcsolata,
- a közösség segítő erejére való támaszkodás,
- tevékenységközpontú, sikerorientált, tapasztalat- és ismeretnyújtás a felfedező ismeretszerzés, a kísérletező tapogatózás módszerével, ▪ egyéni fejlődési ütemet figyelembe vevő, önálló tevékenységválasztást biztosító képességfejlesztés,
- élmények feldolgozásának lehetősége szabad alkotásokban.

A gyermek jogainak tiszteletben tartásáról

A pedagógiai alapelveknél megfogalmazott jogok biztosítják a gyermek számára azt a lehetőséget, hogy önmaga belső erőit maximálisan felhasználva tapasztalhatta, ismerhesse meg önmagát és az őt körülvevő világot. A jogok tényleges gyakorlása közben fejlődik érzelmi élete, alakulnak erkölcsi, érzelmi és értelmi képességei. A pozitív élményekhez jutás újabb és újabb tevékenységekre ösztönöz, és egyben segíti a reális énkép kialakulását. Fejlődik empátiás képessége, toleranciája, önuralma. Képesé válik arra, hogy elfogadja mások irányító szerepét, de ha úgy alakul, ő is vállalja mások vezetését. Nem ijed meg újszerű, váratlan helyzetektől. Kreatív problémamegoldásra válik képessé, meg tudja valósítani elképzeléseit. Tapasztalatokat szerez az együttműködésről, megtanulja elfogadni önmagát és másokat.

Feladataink:

- fejlesztő, ingerekben, élményekben gazdag érzelmi biztonságot, elfogadást sugárzó környezet kialakítása,

- egységes követelmények helyett egyénre vagy kisebb csoportra lebontott elvárások, melyek szintjét úgy kell meghatározni, hogy a megoldás az adott gyermektől, illetve csoporttól erőfeszítést igényeljen, de ne legyen megoldhatatlan, ➤ szabadon választható, változatos tevékenységek biztosítása.
- feltételek megteremtése, tevékenységek, alternatívák felkínálása,
- szükség esetén segítségnyújtás, indirekt irányítás,
- a különböző tevékenységekhez változatos helyzetek, eszközök, alapanyagok biztosítása,
- közös programok, élményszerzési lehetőségek nyújtása

- csoportszoba műhelyszerű berendezése,
- közös szabályrendszer alakítása,
- önálló tevékenységválasztás és végzés biztosítása

Természet- és életközelség

Abban az esetben, ha az óvoda, illetve a csoportélet alakítása, fejlesztése során tudatosan építünk a körülötte lévő természetes és mesterséges környezet által nyújtott lehetőségekre, akkor a gyermek az ismerkedés során sajátítja el az életét megkönnyítő információkat, az emberekkel, a természettel kapcsolatos helyes viselkedésformákat. Az így szerzett élmények ihletik művészi alkotásait.

Ha e köré a két dinamikusan változó, de ugyanakkor állandóságot sugárzó fogalom köré szervezzük az óvodai életet, kialakulhatnak azok a szokások és értékrendek, melyek elősegítik a környezettel való harmonikus kapcsolatot.

Tudatosodik a gyermekben az élő és élettelen, természetes és mesterséges környezet közötti egyensúly, az, amely biztosítja az ember számára a megfelelő életteret. Képesé válik észrevenni, felismerni a szépet, értékelni és újraalkotni. Ennek az a legfontosabb feltétele, hogy először mindig azokkal a dolgokkal foglalkozunk, azokról kell tapasztalatokat, élményeket nyújtanunk, amelyek a gyermeket körülveszik. A fejlődés hatására ez a kör egyre tágul és elérve bizonyos fejlődési szintet már olyan dolgok iránt is érdeklődővé válik, melyről nincsen saját tapasztalata, mindössze valamilyen közvetett forrásból (film, könyv, kiállítás) nyert információja, illetve információ töredéke. Amikor ezzel kapcsolatos kérdések fölmerülnek, akkor lehet a gyermek ötleteit, hozott témáit is figyelembe venni, beépíteni. Ez elősegíti, hogy mindig olyan témán keresztül fejleszthessük, amire tényleg kíváncsi, ami iránt érdeklődik, hiszen ez a fejlesztés motivációja. ***Feladataink:***

- a közvetlen környezet természetes anyagokból való kialakítása,
- természetes alapanyagok gyűjtése,
- kirándulások, séták szervezése,
- felfedezések, megfigyelések, kísérletek feltételeinek megteremtése,
- növényekkel, állatokkal élősarok kialakítása,
- kert ápolása,
- különböző művészi alkotásokkal való ismerkedés,
- munkahelyi látogatások,

-
- beszélgetések, közös játékok meghívott vendégekkel,
- a gyermekek érdeklődéséhez, életkori sajátosságaihoz, ötleteihez igazodó könyvtár, film-és kazettagyűjtemény kialakítása,
- szabad sávok biztosítása a gyermekek által hozott témákhoz,
- könyvtár folyamatos bővítése,
- önismereti pszichológiai tréning megszervezése,
- különböző témakörökhöz ötlettár összeállítása,

Az óvoda és a csoportélet nyitottságáról

A pedagógiai rendszer nyitottságából, a természet- és életközelségből adódik, hogy nem működhet az óvoda és az óvodán belüli csoportok egyike sem külső és belső kapcsolatok nélkül. Minél több szállal kapcsolódik a környezetéhez, magához az élethez, annál jobban teljesítheti feladatát.

A bonyolult, egymásra ható, egyre bővülő kapcsolatok sokasága az, mely segítheti hogy a gyermekek minél több saját élményen, tapasztalaton keresztül ismerhessék meg a világot és önmagukat. Az általuk biztosítható felfedezések, ismeretek pótolhatatlanok, hiszen sokirányú, sokszínű kapcsolatok mindegyike más és más tapasztalatot nyújthat. Lehetőséget biztosítanak az együttélés, az érintkezés szokásainak, szabályainak megismeréséhez, tapasztalatokat biztosítanak a kapcsolatfelvétel, magatartás és fejlesztés technikáinak begyakorlásához. Az óvoda jól működő belső kapcsolatrendszerének kialakítása is nagyon nagy felelősséggel, sok szervezéssel, türelemmel, odafigyeléssel, alkalmazkodással járó feladat, melyet vállalni kell.

A csoportok közötti kapcsolattartás, a közös programok szervezése, közös tapasztalatszerzés nagyban segítik a gyermekek személyiségfejlődését. Fejlődik egymáshoz, a kisebbekhez való alkalmazkodóképességük, toleranciájuk, türelmük.

Fontos a szülőkkel, a családdal való kapcsolattartás, hiszen közös feladatunk a gyermekek sokoldalú fejlesztése.

Az óvoda azonban nem működhet külső kapcsolatok nélkül sem, hiszen általuk fejlődhet tovább, újulhat meg időről időre. Kapcsolatot kell fenntartani a fenntartóval, az iskolával, a nevelést segítő és a kulturális intézményekkel, szakemberekkel.

Feladataink:

- oviújság szerkesztése,

- testvércsoportokkal kapcsolattartás, levelezés, csomagküldés, látogatások,
- meghívottakkal való együttműködés,
- séták, kirándulások, látogatások szervezett és spontán lehetőségei, egy-egy témához, esetleg egy művészeti területhez kapcsolódó gyűjtemény összeállítása.

A nyitottságról A pedagógiai rendszer nyitottságáról és a helyi lehetőségekhez való alkalmazkodásról

Freinet pedagógiájának egyik legfontosabb jellemzője, hogy folyamatosan bővíthető, nyitott és rugalmas rendszer, melyben a megvalósítás módja minden esetben más és más. Mindig a helyi adottságokhoz, lehetőségekhez, igényekhez, a pedagógus személyiségéhez, gyermekcsoportokhoz és az egyes gyermekekhez igazítható. Minden csoport mássá válik és mégis hasonló, hiszen ahányan dolgozunk ezen a pályán, annyiféle a lehetőségünk és az egyéniségünk, és mások a velünk szemben támasztott elvárások. Minden gyermekcsoport más és más, valamint a csoporton belül is mindenki külön világ, ezért nincsenek és nem is lehetnek olyan biztos elvárások, melyek körülményektől függetlenül eredményesek, ezért van szükség arra, hogy újabb és újabb eljárásokkal bővíthető legyen. Ettől válhat maga a pedagógia folyamatosan korszerűvé a társadalmi és a helyi igényeket kiszolgálva, hiszen a nevelés nem más, mint szolgáltatás a gyermek, a szülő és a társadalom felé.

Minden olyan ötlet beépíthető a rendszerbe, amely elősegíti, hogy a gyermek a változatos lehetőségek közül szabadon választva, külső kényszer nélkül ismerhesse meg, fejleszthesse önmagát.

Minden olyan eljárás, mely biztosítja a természet- és életközelséget, a gyermek, szülő és óvónő személyiségének és jogainak tiszteletét, külső kényszer nélküli, tevékenységben történő fejlesztést és szabad önkifejezést, számításba jöhet.

Az alapelvek, központba helyezett fogalmak és az életszervezés sajátosságai pedig biztosítják azt, hogy legyenek olyan közös vonások, amelyek kirajzolják ennek a pedagógiának a szerkezetét, megadják ismérveit: szabad tevékenységválasztás, beszélgető-kör, közös tervezés, Freinet-technikák használata, a játékos munka fejlesztő hatásának maximális kihasználása, felfedező ismeretszerzés biztosítása, műhely jellegű csoportelrendezés.

Feladataink:

- képzés és önképzés különböző formáin való részvétel,

- más csoportokkal való együttműködés, kirándulások, vendégségek, közös játékok, versenyek, ünnepek

Szülőkkel való kapcsolattartáshoz:

- kapcsolatfelvétel: ismerkedés az óvodával (bemutató levél),
- szülőkkel közös beszoktatás,
- közös vacsora a szülőkkel,
- óvodán kívüli közös programok: játékos sportnap, oviolimpia, gyermeknap, kirándulások,
- újságok, kiadványok összeállítása, tallózó a neveléssel kapcsolatos kérdésekről,
- közös programok az óvodában: közös ünnepek, gyűjtőmunkák, szülő mint meghívott vendég a csoportban, nyílt napok, egyéni beszélgetések.

A nevelésben résztvevők belső nyitottságáról

A pedagógus belső nyitottsága elengedhetetlen feltétele annak, hogy képes legyen fejleszteni, nevelni, irányban tartani, segíteni és támaszt nyújtani.

Rendkívül fontos az emberekhez való viszonyulása. Egyenértékű partnerként kell kezelnie a munkatársait, a szülőket és a gyermeket.

Minden gyermeket olyannak kell elfogadni, amilyen az adott pillanatban. Ez mindenkor feltétel nélküli elfogadást jelent. Ez eredményezheti, hogy mind a felnőttek, mind a gyermekek megértve, megbecsülve érezhessék önmagukat. Ez az érzés alapot adhat a bátor megnyilatkozáshoz, kibontakozáshoz.

A nyitott hozzáállás segít abban, hogy erőszakmentesen, apró, pici lépésekkel fejleszthetővé váljon. Ettől kezdve nem harcolni, bizonyítani vagy győzni akar, hanem együttműködni. Önmaga akar, saját maga miatt akar változni, fejlődni. Ez a belső hajtóerő pedig segítheti a belső harmónia kialakulását, mely mind a testi, mind a lelki fejlődést ösztönzi.

A gyermeki nyitottság veleszületett képesség. A kisgyermek még félelmeiktől, előítéletektől mentes, fogékony, minden iránt érdeklődő. Egyik legfontosabb feladatunk az, hogy ezt a belső nyitottságot minél tovább ébren tartsuk, élményekkel, tapasztalatokkal, egyre bővülő és

mélyülő információkkal továbbfejlesszünk. Ez az alapja mindazon értékeknek, melyek a közösségi lét elengedhetetlen velejárói.

Feladataink:

- próbálkozások, egyéni megoldások, kísérletezések pozitív értékelése,
- ingerekben gazdag, felhívó jellegű, ösztönző környezet kialakítása, őszinte, odafigyelő, egymást segítő, biztonságot és elfogadást sugárzó légkör kialakítása,
- élmények biztosítása.

A felnőtt és a gyermek személyiségének tiszteletben tartásáról és a partnerkapcsolatról

A személyiség tiszteletben tartása, a partnerkapcsolat és együttműködés a feltétele annak, hogy a nevelési folyamatban résztvevő személyek mindegyike (gyermek, szülők, pedagógus, nevelést segítő szakemberek, meghívottak, előadók) elérhesse célját, megvalósíthassa elképzeléseit, közös stratégiát kidolgozva segíthesse a továbbfejlődést.

Az eredményes együttműködés állandó egyeztetést, az igények és vágyak folyamatos módosítását igényli.

Ez a folyamat nagyfokú tapintatot, toleranciát, rugalmasságot és egymás céljainak elfogadását feltételezi. Segítőtárssá, partnerré kell válni ahhoz, hogy egymás valódi értékeit figyelembe vevő kapcsolat alakulhasson ki. Csak őszinte, biztonságot és elfogadást sugárzó légkör segítheti, hogy mindenki bátran véleményét nyilvánítsa.

Már a kisgyermek is képes arra, hogy saját életszemléletét alakítsa, formálja. Meg tudja ítélni, mire van szüksége ahhoz, hogy fejlődhessen, újabb és újabb tapasztalatokkal gazdagodjon. Képes véleményt alkotni önmagáról, érzéseiről, tulajdonságairól, a világról és magáról az életről. Ha ezeket az igényeit figyelembe véve szervezzük a csoport életét, tudatosan támaszkodunk a megfogalmazott vagy rejtett jelzésekre, akkor és csak akkor tudjuk igazán a gyermekből kiinduló és őt középpontba helyező, egyéni képességfejlesztést megvalósítani.

Feladataink:

- szülők aktív részvétele a csoport életének megszervezésében,
- a beszélgetés feltételeinek megteremtése,

- közös életszervezés, tervezés, szabályalakítás a gyermekekkel,
- beszélgetőkör megszervezése.

A közösség segítő erejére való támaszkodásról

Az egyén és a közösség egymáshoz nagyon szorosan kapcsolódó fogalmak. Az ember célratörő lény, aki mindig a közösségen belüli önmegvalósításra törekszik. Közösség nélkül nem lehet önmegvalósításról beszélni. Elő kell segíteni egy intenzív szocializációs folyamatot, és biztosítani a csoport megértő és biztonságot nyújtó magatartását, a másikat, a másságot toleráló szemléletet és az együttműködéshez szükséges szociális képességeket.

A kisgyermekkor szocializáció fő színtere a család, ahol a gyermek megtanulja megismerni önmagát, elsajátítja az együttélés szabályait, a lehetséges és elvárt viselkedési módokat. A család után az óvoda az a közeg, mely befolyásolja a szociális kompetencia fejlődését.

A több mint száz szociális készség leginkább az együttműködést kívánó helyzetekben fejleszhető. Ezek ösztönző erővel hatnak a szabályok alakulására is. Mindig azok a szabályok a leghatékonyabbak, melyeket nem kívülről kényszerítünk rá egy csoportra. Ezen módon csak az alapszabályok lehetnek adottak, melyek elősegítik az egészséges életmód szokásainak alakulását - öltözködés, tisztálkodás étkezés, pihenés - és amelyek segítik megelőzni a veszélyes balesetet előidéző helyzeteket. A szabályok többségét azonban az adott közösség alakítja, formálja, fogadja el azért, hogy az együttműködés minél inkább konfliktusmentes lehessen, segítse a tevékenységek végrehajtását, megteremtse egy-egy feladat végrehajtásához a leghatékonyabb körülményeket. Az így kialakult szabályok azonban nem örökérvényűek. Rugalmasan változniuk, alkalmazkodniuk kell az adott helyzethez, a változó fejlettségi szinthez, hiszen ha megmásíthatatlanok, nem tudják betölteni funkciójukat, nem segíteni, hanem gátolni fogják az együttléteket, együttműködést és a további fejlődést.

A végső cél az, hogy az életkori sajátosságokat figyelembe véve, olyan kooperáló közösség alakuljon ki, amelyeknek minden tagja színes, autonóm személyiség, aki saját akaratából működik együtt a többiekkel, felelősséget vállal önmagáért és a többiekért.

A nevelési folyamat kezdetén kiscsoportban természetesen a gyermek fejlesztése, az éntudat erősítése és a szocializációs folyamatának elősegítése a hangsúlyosabb, majd egy bizonyos fejlődési szint után mind jobban előtérbe kerül a csoport, a közösség fejlesztése is.

Feladataink, hogy egymással párhuzamosan fejlesszük, mind az egyes gyermeket, mint a közösség aktív tagját, mind a közösséget, mely felerősítve a különböző pozitív és negatív hatásokat, intenzíven segíti az őt alkotó gyermekek fejlődését.

Feladataink:

- beszélgetőkör,
- kiscsoportban, csoportban végezhető tevékenységek biztosítása,
- munkamegosztást igénylő feladatok,
- közösen kialakított hagyományok, szokások,
- ünnepek: almabál, mikulás, karácsony, farsang, húsvét, anyák napja, tanévzáróballagás, együttműködést igénylő versenyjátékok.

Tevékenységek központú, sikerorientált tapasztalat-, és ismeretnyújtás a felfedező ismeretszerzés, a kísérletező tapogatózás módszerével

A gyermekek életkori sajátosságai miatt a gyakorlatban nem kell és nem is lehet teljesen szétválasztani a különböző tevékenységformákat, hiszen minden tevékenységben más és más módon és arányban ugyan, de jelen vannak bizonyos játék, munka- és tanulásmozzanatok.

Az ókorban megfogalmazott bölcsesség, hogy „**amit hallok, elfelejtem, amit látok, arra emlékszem, amit csináltam, azt tudom is**”. Ebből a ma is érvényes gondolatból következik, hogy a fejlődés elősegítése érdekében olyan tevékenységeket, motiváló helyzeteket kell teremteni, ahol a gyermekek nem kész tényekkel, ismeretekkel találják magukat szemben, hanem az egyéni tapasztalatszerzéssel, felfedezéssel, kutatással.

Minden gyermekkel vele születik a cselekvési vágy, az önmaga, a világ dolgai iránti érdeklődés. Ez a belső motivációs erő az, amely szilárd alapot biztosít a fejlődéshez. A gyermek cselekszik, tevékenykedik, próbálja saját erejét, feszegeti korlátait, mindig újabb és újabb területeket akar meghódítani. Saját maga a saját útján akarja bekebelezni a világot. Tapasztalatai hatására szubjektív, csak rá jellemző módon érzékeli, észleli a valóságot. A saját élményű tanulással velejárnak az eredményes és hibás választások és döntések, a kudarcok és a sikerek. A próbálkozások, a tévedések és a belátások adják a produktív tanulás mechanizmusát.

A felfedező ismeretszerzés, kísérletező tapogatózás, mint módszer, a tág értelemben vett tanulási stratégia fejlődését segíti elő.

A gyermekek kíváncsisága, megismerési vágya arra ösztönzi, hogy próbálkozzon, kísérletezzon. A sikeres és sikertelen próbálkozások közben sokirányú tapasztalatot gyűjt és felfedezést tesz. Amikor az adott tevékenységet sikerül jól kivitelezni, az örömet és sikerélményt okoz számára. Ezt az érzést újra és újra át akarja élni, ezért új tudását többször megismétli, tökéletesíti. Újabb próbálkozásra, újabb területek meghódítására ösztönzi, hogy a maga erejéből tanult meg valamit. Az inspiráló, figyelemfelkeltő, segítő környezet hatására egyre több dologról szerez tapasztalatokat. Egyfajta tanulási technikát sajátít el, mely számára bevált, és sikerhez vezetett. Ezeket a tapasztalatokat beépíti intellektuális rendszerébe és egy idő után már más helyzetben is tudja működtetni. Ezáltal napról napra egy-egy apró lépéssel előrébb jut, egyre többre lesz képes. A felfedező, kutató ismeretszerzés biztosítása a pedagógustól tudatos és tervszerű munkát igényel, hiszen figyelembe kell vennie a gyermek adott érdeklődését, pillanatnyi fejlettségi szintjét, segítenie kell az önálló próbálkozásokat, miközben maga is szeretné elérni az általa kitűzött célokat. Ez nem lehetséges az érdekek ütköztetése és egyeztetése, viták és beszélgetések élő, odafigyelő együttműködést biztosító kapcsolatok nélkül.

Feladataink:

- önálló tevékenységválasztás biztosítása,
- közös tervezés, napi tervek közös összeállítása,
- egyéni megoldási módok pozitív értékelése,
- egyéni és kiscsoportos kezdeményezések,
- a gyermekek gyűjtőszenvédélyének erősítése,
- élmény, hely, idő, eszköz, alapanyag biztosítása.

Az egyéni fejlődési ütemet figyelembe vevő, önálló tevékenységválasztást biztosító képességfejlesztésről

Az egyéni, szabad tevékenységválasztás biztosítja, hogy a gyermekek maguk választhassák ki a közösen megtervezett tevékenységek közül azt, mely iránt az adott helyzetben leginkább

érdeklődnek. A feladatot saját ritmusukban, a számukra leginkább megfelelő időben végezhessék el. Az önkéntes feladatvállalás - ha jó hangulatú és elfogadó a légkör – egy idő után arra ösztönzi őket, hogy vállalják az erőfeszítést igénylő feladatokat, a számukra kihívást jelentő helyzeteket. Ezek megoldása sokkal nagyobb sikerélményt okoz. A pozitív érzelmeket sugárzó környezet segíti, hogy ne legyen bennük félelem és a másoknak való megfelelés kényszere. Nem alakul ki bennük a kudarckerülés reflexe sem, nem gondolnak arra, hogy mi lesz, ha nem eredményes a feladat végrehajtása, hiszen nem kell tartaniuk a negatív követelményektől, elmarasztaló értékelésektől. Ez elősegíti, hogy a tapasztalatok hatására képessé váljanak a feladatok önálló megoldására, és ne ijedjenek meg az újszerű helyzetektől, kíváncsian és érdeklődve fogadják és megoldásukra törekedjenek. Ez a hozzáállás az újszerű, ismeretlen helyzetekhez elengedhetetlen feltétele annak, hogy a nevelés végső célját – a kreatív személyiség kialakulását – megalapozzuk.

Feladataink:

- egyéni és kiscsoportos kezdeményezések, feladatok, feladatlapok, munkakártyák készítése a feldolgozáshoz,
- az individuális technikák beépítése a csoport életébe,
- a napi terv alapján előkészített tevékenységekből önálló, szabad választás, ennek valamilyen formában való megjelölése,
- segítségnyújtás az egyéni fejlettség függvényében,
- önálló kezdeményezések, ötletek, megoldási módok pozitív értékelése,
- lapozgató összeállítása.

Az élmények feldolgozásának lehetősége szabad alkotásokban „Képzeldjetelek!

Találjatok fel! Alkossatok! Éljetek!”

(Monthuber)

A szabad kifejezés egyrészt lehetőséget biztosít arra, hogy a gyermek érezze, milyen fontosak egyéni tapasztalatai, élményei, véleménye, hogy a többiek és a felnőttek érdeklődnek iránta. Másrészt segíti a külső ingerek belsővé válását azzal, hogy lehetőséget biztosít a pozitív és negatív élmények feldolgozására, a felhalmozódott ingerek levezetésére. Minden érzelmet a neki legkedvezőbb módon adhat ki magából. Szabadon alkothat, a számára legmegfelelőbb formában: szavakkal, hangokkal, zenével, mozgással, képekkel, konstrukciókkal. Tisztázhatja érzelmeit, rendet és harmóniát teremhet a külvilág és belső világa között.

Feladataink:

- élmények biztosítása,
- ismerkedés művészeti alkotásokkal, népi mesterségekkel, „mesterfogásokkal”, alapanyagokkal, eljárásokkal,
- megfelelő idő, hely, alapanyag,
- csoportszobák műhelyszerű elrendezése.

VII. Az óvodai élet megszervezésének elvei

VII.1. Egészségnevelési elvek

Célja: Testi-lelki elégedettség és harmónia biztosítása az óvodai élet során.

Egészséges életmód iránti igény megalapozása az óvodai életet követő életszakaszokra.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása ebben az életkorban - melyet az erőteljes testi fejlődés jellemez - kiemelt jelentőségű. Segíti a kisgyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

A környezeti tényezők segíthetik vagy lassíthatják az öröklött adottságok kibontakozását. Ezért nagyon fontos, hogy az óvoda feltételrendszere, szokásrendje, nevelési hatásai segítsék elő, hogy a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően legyen képes a környezethez való legoptimálisabb alkalmazkodásra.

VII.2. Környezeti nevelési elvek

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják az egészséges életmód kialakulását, ezért gondoskodni kell a megfelelő tárgyi környezetről.

Az óvoda helyiségeinek elrendezését megváltoztatni már nem tudjuk, ezért nagyobb hangsúlyt kap a szervezés a mindennapi munkában. A csoportszobák jól felszereltek. A folyamatos szellőztetés megoldható, a hőmérséklet szabályozható.

Mindhárom csoport rendelkezik külön mosdóval, ezek jól felszereltek.

Udvarunk tágas, a gyermeklétszámnak megfelel. Játshelyek kialakítottak, homokozók, mászóak, pihenőhelyek, fedett terasz áll a gyermekek rendelkezésére, biztosítva a változatos tevékenységhez a színteret. Napos és árnyékos részek jól elkülönülnek.

VII.3. Betegségek megelőzése, korrekciója

Óvodába csak egészséges gyermek járhat, a napközben megbetegedett gyermeket lefektetjük, a szülőt értesítjük, szükség esetén orvoshoz visszük, a gyógyszert kiváltjuk (tanyasi gyermekek).

A fertőző betegségek megelőzése érdekében biztosítjuk a megfelelő feltételeket: külön jellel ellátott törülköző, ágynemű, megfelelő fertőtlenítések.

A tartási rendellenességek, neurotikus tünetek, hallás, látás rendellenességeinek felismerése, kiszűrése miatt szoros kapcsolatot tartunk a védőnővel.

A helyes életritmus életkoronként eltérést mutat. A napi életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra.

A szabályok, szokások kialakításához hosszabb idő szükséges.

Az egyéni fejlődést legjobban biztosítja a folyamatos napirend. A folyamatos, rugalmas egésznapos tevékenységek lehetőségét biztosító napirend az, amelyik leginkább elősegíti az elmélyült tevékenykedést és az egyéni fejlesztést.

A napirend kialakításánál figyelembe kell venni a gyermekek életkori sajátosságait, szükségleteit. A pihenőidőt, az étkezésre, tisztálkodásra szánt időt igények szerint kell kialakítani. Ezek a csoportok dokumentációjában megtalálhatóak.

A gyermekek mozgásigényét ki kell elégíteni, ezért napi 30-40 percet ebéd előtt a közös mozgásra, mozgásos játékokra fordítunk. Mivel a kisgyermek fejlődése természetes környezetben a leghatékonyabb, a lehetőségeket figyelembe véve a legtöbb időt a szabadban történő

tevékenykedésre kell fordítani. Az óvoda udvarának, környékének minden lehetőségét fel kell használni ahhoz, hogy a gyermekek minél több időt tartózkodhassanak a csoportszobán kívül.

Az edzés nagyon fontos az egészség megőrzéséhez.

Nyári időben a gyermekek kedvelt tevékenysége a fürdés, a vízzel, homokkal való játék mezítláb, fürdőruhában.

A nagycsoportosok úszásoktatását is igyekszünk minden évben megoldani.

A környezeti adottságokat kihasználva sokat sétálunk, kirándulunk.

Az egészségügyi szokások, készségek és képességek fejlesztése minden csoportban a gyermekek egyéni fejlettségét, életkorát, a családban kialakult szokásait figyelembe véve, tapintatosan történik.

A helyes táplálkozás, a testápolás, öltözködés, pihenés feltételeinek kialakításánál a csoport összetételét, az egyéni fejlődési ütemet maximálisan figyelembe vesszük. **Feladataink:**

- az egészséges környezet biztosítása,
- betegségek megelőzése, korrekciója,
- helyes életritmus kialakítása,
- egészségügyi szokások, képessége, készségek elsajátíttatása.

VII.4. Érzelmi nevelés és szocializáció

Célja: A személyiség kifejlődése során optimális kapcsolat alakítása a szűkebb és tágabb társadalmi környezettel. Pozitív érzelmi viszonyulásra törekvés, úgy az akarati életük, mint jellemvonásaik alakításában, tiszteletben tartva a gyermekek egyéniségét.

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségén belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteli légkör vegye körül. Az „én” fejlődésben a 3-7 éves szakasz kiemelt jelentőségű.

A 3-4 évesre jellemző „agresszív”, önérvényesítő, énes magatartástól 7 éves kor végére eljut a gyermek a kezdeményező, együttműködő, szociális magatartás, viselkedés szintjére.

Ez természetesen csak csoporthelyzetben valósulhat meg.

Az együttesség, a közösen átélt élmények bizonyos többletet adnak a csoportnak, növelhetik, az egyén társas hatékonyságát, módosíthatják viselkedés módjait, egészséges összehasonlítási lehetőséget kínálnak, ebből következően reális önismeret, önértékelés kialakulását teszik lehetővé.

Az idekapcsolódó - érzelmi nevelés szempontjából fontos -, az érzelmi nevelés és szocializáció feltételeinek megteremtése, a kapcsolatok elősegítése, értékek és normák közvetítése, az együttélés, a viselkedés érvényesítendő módjainak kifejtése részletesen megtalálhatóak az óvodai nevelés kiemelt fogalmai című fejezetben.

Az érzelmi nevelés fontos feladata a szülőföldhöz, a nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása.

4.1. Az érzelmi nevelés színterei

Befogadás

A kisgyermekben bizonytalanságot, „elveszettségi érzést” kelthet a számára idegen környezet. Ezért kiemelten kezeljük a gyermekek befogadását.

Lehetővé tesszük, hogy ellátogassanak az óvodába, ismerkedhessenek a leendő óvónéikkel, környezettel.

Óvodakezdés előtt a személyes hangú levelet küldünk minden újonnan érkező gyermeknek.

Óvodakezdekéskor a gyermek igénye szerint a szülővel együtt kezdi óvodai életét – anyás beszoktatás.

A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat fokozó eszközeiket magukkal hozhatják.

A feltételeket akkor is biztosítjuk, ha a gyermek 5-6 éves korában kerül óvodába, ez esetben a régi óvodásokat felkészítjük az újak fogadására.

Hagyományok, ünnepek

Az óvodai élet szokásai, hagyományai, ünnepi érzelmi átélésre gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőséget.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek maguk is részt vegyenek a szervezésben, a mindennapi élettől eltérő legyen és az esemény tartalmától függően a szülők is aktívan közreműködjenek.

A tevékenységek egy része kizárólag a gyermekcsoportban kerül megvalósításra, más részük az egész óvodára kiterjed.

Az ünnepek, hagyományok három témakörre épülnek:

- a gyermekek ünnepei: születésnap, gyermeknap, anyák napja,
- a természettel, néphagyománnyal összefüggő ünnepek: szüret, Márton-nap, őszbúcsúztató, Mikulás, Luca, karácsony, farsang, húsvét, tanévzáró,
- társadalmi ünnepek: nemzeti ünnepek. október 23, március 15, nemzeti összetartozás napja

Az ünnep fényét emeli a feldíszített óvoda és az ünneplő ruha. Az ünnepek csak a szülők együttműködő támogatásával értetik el hatásukat, ez nem jelenthet terhet sem a szülő sem a gyermek számára.

Feladataink:

- az érzelmi nevelés és szocializáció feltételeinek megteremtése,
- kapcsolatok biztosítása, elősegítése, tiszteletben tartása,
- értékek, normák közvetítése,
- ünnepek feltételeinek megszervezése.

VII.5. Az óvoda kapcsolatai

5.1. A család, a szülőkkel való kapcsolat

Az óvoda és a család kapcsolatának fontosságát az egyes nevelési területeken már érintettük.

Alapelveink:

- A nevelésben a család szerepe elsődleges az óvoda épít rá és kiegészíti azt,
- Az óvónő fogadja el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben hiányosságokat tapasztal,
- Kapcsolatában éreztesse az őszinte odafordulást és a segítő szándékot addig a pontig, amíg ezt a szülő elfogadja,
- A kapcsolat épüljön a tapintatra és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenysége során,
- Az óvónő ismerje és fogadja el a család szokás- és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakításában,

- A szülők legyenek tájékozottak a helyi nevelési programról. Beválásának figyelemmel kísérésében képviselői által vegyenek részt.

Óvodánkban a szülők képviselőtét a Szülői Munkaközösség látja el, mely Szervezeti és Működési Szabályzatában megfogalmazottak, és a vezető irányításával vesz részt az óvoda életében.

Kialakult kapcsolattartási formái:

- napi beszélgetések, információ a gyermek állapotáról, fejlődésének nyomonkövetéséről
- családlátogatások,
- szülői értekezletek,
- nyitott óvoda meghirdetése – a szülő bármikor betekinthez az óvoda életébe, napi munkájába, egy feltétellel: nem zavarhatja a csoport életét,
- közös programok szervezése a szülőkkel,
- szülői munkaközösségi programok: rendezvények, társadalmi munka, mely által anyagi támogatást is nyújt.

5.2. Kapcsolatok külső intézményekkel Iskola

Kapcsolatainkat környezetünk adottságai határozzák meg. Fontosnak tarjuk az óvodából iskolába történő zavartalan átmenetet, így az óvoda és az iskola nevelőmunkájának összehangolását.

Kiemelt feladatként kezeljük, hogy a gyermekek örömmel, bizalommal, érdeklődéssel várják az iskolát. Az óvónő szoros nevelőpartneri viszonyt alakítson ki az iskolai pedagógussal. Tegye lehetővé, hogy a gyermekek pozitív élmények útján ismerkedjenek az iskolai életmóddal. A hatékony együttműködés érdekében ismerje meg az iskola nevelési elveit, adjon lehetőséget a tanítóknak az óvodai nevelési módszerek, eljárások megismerésére.

Adjon tájékoztatást a gyermekek fejlődésről, egyéni fejlődési üteméről, az egyéni bánásmód tapasztalatairól, és az esetleges várható alkalmazkodási nehézségekről.

Az óvónő kísérje figyelemmel a gyermekek iskolai beilleszkedését, várjuk az iskolai pedagógusok visszajelzését a gyerekek fejlődéséről.

A fejlettség szerinti beiskolázásra az óvónő folyamatos megfigyelése, tapasztalatai és az orvosi szakvélemény alapján kerüljön sor. Ha a beiskolázás eldöntéséhez kiegészítő vizsgálatra van szükség, Nevelési Tanácsadó segítségét kérjük.

5.3. További kapcsolataink

- ✚ Könyvtár, művelődési ház, a nagykőrösi művelődési központ – sajátos lehetőségeit tudatosan használja fel az óvónő a nevelőmunkájában. Ezeket úgy válogassa, hogy elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú megoldását, lehetőleg úgy építse be a nevelőmunkába, hogy ne zavarja a gyermekek napirendjét, pihenését, válogasson a kínálatból igényesen.
- ✚ Szoros kapcsolatot tartunk a község orvosával, védőnőjével az egészséges életmód és az egészség megőrzés érdekében.
- ✚ Önkormányzatunk folyamatosan figyelemmel kíséri az óvodába folyó munkát, a képviselő-testület előtt beszámolunk minden évben a nevelőmunkáról, az óvoda életéről. Szükség esetén támogatják pályázatainkat.
- ✚ Nevelési Tanácsadó segítségét kérjük szükség esetén és a zavartalan beiskolázás érdekében. Az átlagtól eltérő, sérült gyermekeket az orvos, a védőnő, a nevelési tanácsadó segítségével megfelelő szakemberhez irányítjuk.

5.4. Kapcsolat külhoni magyar óvodákkal

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fent.

VII.6. Anyanyelvi nevelés

Célja: Bő szókinccsel, fejlett kommunikációs készséggel rendelkező, mindennemű helyzetben megnyilatkozni tudó, élményeit, elképzeléseit, véleményét bátran megfogalmazó gyermekek nevelése, akik tisztán beszélnek, nyelvtanilag helyesen használják a magyar nyelvet.

A szó varázslatos eszköz a gyermek számára. Az embert a beszéd kapcsolja a többi emberhez, és a beszédben tudja megérteni a külvilágot, ugyanúgy, mint saját belső világát. Mozgás, beszéd és gondolkodás egymással kölcsönhatásban fejlődnek. A megzavart mozgás gátolja a beszédfejlődést, a beszédfejlődés meglassúbbodása visszaveti fejlődésben a gondolkodást. A beszéd fejlesztés egyénre szabott leghatásosabb Freinet által kidolgozott technikája a szabad beszélgetés. Ennek lényege, hogy a gyermeket arra ösztönözzük, hogy hozzájuk közel álló, őket

foglalkoztató témákról, egyénileg és közösen átélt élményekről saját szintjüknek, ismeretüknek, nyelvi kifejezőképességüknek megfelelően meséljenek.

Ahhoz azonban, hogy a gyermekek bátran kibontakozzanak, élményeikről, sikereikről, kudarcaikról, örömeikről, félelmeikről, egyszóval önmagukról beszélni tudjanak, biztonságos, meghitt, egymást elfogadó és megbecsülő légkört kell teremteni, mely elősegíti a kommunikációt. Az óvónőnek elsődleges feladata ebben a helyzetben a meghallgatás és segítségnyújtás. Ez utóbbi módja mindig attól függ, aki éppen beszélget velünk. Mindenkihez meg kell találni az utat, mely felszabadítja gátlásait, és örömtelivé teszi számára a kommunikációt.

A spontán kialakult beszélgetések mellett állandó helyet, időt kell biztosítani a *beszélgetőkörnek*. Ez a technika, mely minden Freinet-elemekkel működő csoport életének elengedhetetlen része, általa biztosíthatók a jogok, alapelvek és a kiemelt fogalmak érvényesülése. Ez az a fórum, ahol:

- Mindenki szabadon véleményt nyilváníthat,
- Nyugodt, meghitt körülmények között bármiről lehet beszélgetni, ami csak érdekli a gyermekeket,
- Meg lehet vitatni, hová menjünk kirándulni, kinek mit küldjünk ajándékba,
- Kiválaszthatjuk azokat a fogalmakat, melyeket szeretnénk körbejárni, összeállíthatjuk a projekteket, amelyek egy tervidőszak témáját, fogalmait, kérdéseit, tevékenységeit tartalmazza,
- Elhangozhatnak az egyénileg, kisebb csoportokban vagy csoportban kitalált és megírt történetek, versek,
- Bemutathatók az elkészült alkotások, zeneművek, táncok, jelenetek,
- Bárki előadást tarthat egy-egy öt foglalkoztató témáról, számára fontos kérdésekről, fogalomról,
- Véleményt mondhatunk egymás munkájáról,
- Kitalálhatjuk egy-egy ünnepre, alkalomra mivel és hogyan készüljünk,
- Közös, jó hangulatú játékokat, képzeletjátékokat játszhatunk,
- Nyugodt körülmények között hallgathatunk, mondhatunk mesét, zenét, álmodozhatunk, képzelődhetünk...

Ha jól végig gondoljuk, ez az a sokfunkciós technika, mely az anyanyelvi nevelést is nagyban segíti. Megtanulják mások meghallgatásának és az érvelésnek is a technikáit, a kommunikációs és metakommunikációs eszközök változatos használatát, az eredményes vitatkozás lehetséges stratégiáit. A beszélgető-körben is, mint a nap egész folyamán az óvónő minden megnyilatkozása modellértékű, hiszen az óvodás gyermek elsősorban érzelmi alapon, mintakövetéssel tanul.

A beszédhelyzetekben szerzett tapasztalatai során a gyermek átveszi a környezetéből a szórend, a ragok, a jelek, a képzők, a névelők, a névutók, a névmások, az igekötők, az igemódok gondolatot kifejtő és a környezet számára pontosan érthető használatát. A fejlődés során elkülönülnek a mondat típusok. A láncszerűen vagy szaggatott szövegszerkeztéstől a jól szerkesztett, nyelvtanilag helyesen felépített mondatokig jutnak el a gyermekek.

Az anyanyelvi és kommunikációs képességfejlesztés eszközei: mondókák, versek, mesék, bábok, dramatikus és anyanyelvi-kommunikációs játékok. Ezek szorosan kapcsolódnak a mindennapi élethez, a fejlesztés területeihez: környezet megismerése, hagyományápolás, rajz - és kézimunka, ének-zene, játék, munka, gondozás.

Az óvodás gyermek egyik legősztönzőbb alkotó tevékenysége a szabad fogalmazás. Ez lehetőséget biztosít ahhoz, hogy a teremtő képzelet játékait a szavakon keresztül formába önthesse, kivetíthesse. Ráérezhet arra, hogy a szavak fölött uralma van, általuk alakíthatja kapcsolatait, kitarulkozhat, megmutathatja önmagát. Meséket, ritmikus szövegeket talál ki a legáratlanabb helyzetekben. Ha ezeket az improvizatív alkotásokat megőrökítjük és változatos formában beépítjük a csoport életébe (eljátsszuk mimes játékkal, mozgással, bábokkal, zenét találunk ki hozzá stb.), az egyénnek, mint kitalálónak sikerélményt, az alkotás örömeinek érzését biztosítja és önbizalmat ad.

Az óvónő tárja fel a gyermekek interakciós zavarait, keresse meg azok okait, és tapintatosan törekedjék azok megszüntetésére. A beszédtechnikai hibákat - légzéstechnika, artikuláció - ismerje fel és példaadással korrigálja. Ez hosszadalmas feladat, amely beépül a mindennapi tevékenységek rendszerébe.

Nagyfokú elmaradás esetén logopédiai kezelést szükséges igénybe venni.

Feladataink:

- a szabad beszélgetés feltételeinek megteremtése,
- beszélgetőkör ritmusainak kialakítása,

- szabad fogalmazások alkotásainak rögzítése, beépítése a csoport életébe,
- az óvónő modellszerepe érvényesüljön az egész nap folyamán,
- anyanyelvi, kommunikációs, és dramatikus játékok feltételeinek megteremtése.

VII.7. Értelmi nevelés

Célja: A gyermekek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítsanak el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudja oldani, tudjon eligazodni a világban.

Az óvodába lépő kisgyermek fejlődésének elején tart, személyiségének bontakozása, viselkedésének alakulása, értelmének nyiladozása elválaszthatatlan dolog. Három-négy évet tölthet el az óvodában, ennek az időnek számára meghatározónak kell lennie érzelmileg, értelmileg.

Az értelmi képességek kibontakoztatása, az önálló, az alkotó, az aktív gondolkodás alapjainak lerakása nagyon fontos helyet foglal el az óvodai nevelésben.

Az óvodáskorú gyermek értelmi képességeinek fejlődését ismerve a spontaneitás és a latens tanulás elveit követjük.

Kiinduló pontunk az óvodába érkező gyermek értelmi szintje, észlelésének, megfigyelőképességének fejlettsége.

3-4 éves korban elsősorban a megismerő tevékenységet erősítjük, az ehhez szükséges képességeket fejlesztjük, manipulációs játékok, helyszíni megfigyelések alkalmával, sokrétű tapasztalatszerzés biztosításával.

A tapasztalatok minél többféle megismerő tevékenységet aktivizáljanak a világról, minél több információt szerezzenek a gyermekek érdeklődésüknek, egyéni fejlettségüknek megfelelően. Iskolás korig a hangsúly a gondolkodás, az ok-okozati összefüggések, a képzelet valóságnak megfelelő ellenőrzése irányában tolódik el az értelmi fejlesztés. A gyermekekben kialakítjuk azt a képességet, hogy a környező világ dolgaiban összefüggéseket keressenek, rendszert átvegyenek, illetve maguk is alkossanak.

A gondolkodás és fogalomkör alakulására a környezet erősen rányomja a bélyegét.

A helyes fogalmak kialakulásához a tárgyak elemzése és az egyes elemek összekapcsolása vezet. Segíti az elemzőképeséget, ha nem csak szavakban, hanem a gyakorlatban is konkrétan megtapasztalhatjuk az adott tárgy vagy jelenség tulajdonságait.

A helyes gondolkodás feltétele, hogy a gyermek tudjon összehasonlítani, meglássa a dolgok közötti hasonlóságokat és különbségeket.

A gyermek gondolkodásának legfőbb mozgatója az érdeklődés fenntartása.

Ahhoz, hogy a probléma megoldására való kedv és képesség kialakuljon a gyermekben, az kell, hogy önállóságukat tiszteletben tartsuk és minél több lehetőséget biztosítsunk ismeret és tapasztalatszerzésre. A megértés, a gondolkodás egyik alapfeltétele, hogy a gyermek újonnan szerzett ismereteit összefüggésbe tudja hozni a régiekkel. A gyermek zavartalan fejlődése érdekében nagyon sok érzelem indította játékos-mozgásos és sokoldalú tapasztalatszerzést kell kezdeményeznünk.

Feladataink:

A kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek megismerő kognitív képességei:

- egyre pontosabb, valóság-hű észlelés,
- figyelemösszpontosításra való képesség,
- gazdag képzeleti működés,
- reproductív emlékezet,
- problémamegoldó és kreatív gondolkodás.

VII.8. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A gyermekek szociális háttere igen eltérő képet mutat. Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk társadalmi, természeti környezetünk helyi adottságait, az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg csonka családokét.

Különösen nagy a felelősségünk a **halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek** nevelésében. A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek célja

A hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek érdekében tett intézkedésekkel, gyermekközpontúsággal, családorientált szemlélettel, az együttműködések elősegítésével az

esélyteremtés növelése, valamint a gyermekek komplex személyiségfejlődésében bekövetkezett pozitív változások elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- Tapasztalás útján szerzett ismeretek nyújtása
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés
- A szülőkkel együttműködésre készítő kapcsolattartás erősítése *A szociális*

hátrányok enyhítésére alkalmas intézkedések

- Differenciált egyéni fejlesztés
- Egészségnevelés
- Tehetséges gyermekek fejlesztése
- Felzárkóztató, fejlesztő foglalkozás az arra rászorulóknak részére
- Ismeretszerző, bővítő kirándulások szervezése

Szülőknek felajánlott segítség

- Szülőkkel közös programok, családi délutánok
- Nevelési problémákhoz segítségnyújtás *Anyagi támogatás lehetősége*
- az odaítélés elveinek a szülőkkel együtt történő megfogalmazása
- étkezési hozzájárulás biztosítása
- ruhavásár lehetőségének megteremtése
- pályázatok útján nyert támogatások elosztása

VII.9. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése, a mindennapok során.

Integrációs programunk célja, hogy az óvodai nevelés azon területeit, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésére, elősegítse. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk.

- Észrevenni és kiemelt figyelmet fordítani azokra a gyerekekre, akiknek fejlődését negatív környezeti hatások, társadalmi, kulturális hátrányok gátolják.
- A gyermekek rendszeres óvodába járása

- Az állami nevelt gyerekek alkalmanként eltérő befogadásának zökkenőmentessé tétele

Feladatunk:

- Befogadó környezet biztosítása
- A hátrányok csökkentése, egyénre szabott differenciált fejlesztés □ A veszélyeztetettség csökkentése.
- A családdal, az alapszolgáltatási központtal, a Nevelési Tanácsadó pszichológusával, logopédussal, fejlesztő pedagógussal, a gyermekvédelmi felelőssel együttműködve folyamatosan segíteni személyiségük fejlődését.
- A gyermek egyéni szükségleteinek megfelelő támogatás
- Támogató, meggyőző munka a szülők felé

Az óvodapedagógus feladata:

- A hátrányok ne növekedjenek.
- A fokozott törődés ne megkülönböztetett bánásmódban fejeződjék ki.
- Érzelmi támaszt nyújtó bizalmat sugározzon.
- A gyermek iránti megbecsülés, elfogadó szeretetteljes beállítódással.
- A szülők bizalmának megnyerése, mert a segítség elfogadó és együttműködő kapcsolatban eredményesebb.

Az óvodai mindennapokban nagy figyelemmel fordulunk a hátrányos helyzetű családokból érkezett, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felé, törekedve a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítására.

Gyermekvédelmi tevékenységünknek köszönhetően a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családok gyermekeinek beóvodázása jelenleg közel 100 %-os. Ebben nagy szerepe van a meggyőző óvodapedagógiai munkának, mely eredményt szeretnénk a továbbiakban is megtartani, illetve fokozni.

Legfontosabb a gyermekek rendszeres óvodába járása, ezért ezt minden óvónő figyelemmel kíséri és ha szükséges, folyamatosan tartja a kapcsolatot a családdal, különös tekintettel a tanköteles korú gyermekekre. Az együttnevelés érdekében elsődleges feladatunk a családok megnyerése.

Figyelemfelhívással, példaadással erősítjük a szülő felelősségét gyermeke nevelésében.

Gyermekeiken keresztül igyekszünk pozitívan hatni a családi háttérre is.

A gyermekekkel egyéni és mikrocsoportos formában kompenzációt végzünk, egyéni fejlődésükről az óvónók egyéni fejlesztési tervet készítenek.

Ennek érdekében:

- minden 3. évét betöltő gyermek számára biztosítjuk az óvodai ellátást
- elfogadó környezetet biztosítunk a gyermekek számára
- a szükségletekhez igazodó, differenciált fejlesztéssel, tehetséggondozással alapozzuk meg az iskolakezdéshez szükséges készségek, képességek kialakulását
- harmonikus, beilleszkedésre képes személyiség formálásával megkönnyítjük a társadalmi beilleszkedés folyamatát
- hátránykompenzáló tevékenységeket szervezünk

A fejlesztés gyakorlata

A fejlesztőtevékenységek színterei:

- Csoportszobai integráció: sérülésspecifikus feladat tervezése a napi tematika szerint (jelölése a művelődési tartalomnál), szokás szabályrendszerben megjelenő feladatok
- Csoporton kívüli fejlesztés: a fejlesztőpedagógusok tervezett tevékenysége,
- Csoporton belüli hospitálás: célja a gyermek sokoldalú megismerése
- Együttműködés a szülőkkel

A fejlesztési tevékenység értékelése

- Fejlettségmérő lapok áttekintése (félévente)
- A fejlesztőpedagógus fejlesztési kompetenciába tartozó tesztekkel: (évente)
- Az állapotváltozásról kontrollvizsgálat a szakértői bizottságnál

Szükséges feltételek

Az alapvető tárgyi eszközök megtalálhatók:

- Nagyméretű tükör,
- Lateralitást (oldaliségot) jelölő karszalag
- Anyanyelvi eszközök,
- MINIMAT eszközök, képkártyák
- Mozgásfejlesztést segítő eszközök (labdák, hengerek, Wesco eszközök)
- Finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyagok
- A mindenkori, fejlődő pedagógiai elvárásoknak megfelelő eszközök biztosítása

VIII. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

VIII.1. Játék

Célja: *„Mindenek felett játszódjék és nőjön a gyermek: a szüntelen való tanítás elnyomja a növés erejét, s az eszet, mint az országút, olyan meddővé teszi.”*

(Bolyai Farkas)

A játék a 3-7 éves gyermek „lélek megnyilvánulása”, életforma, életmód és viselkedésforma a fizikai és szellemi fejlődés előfeltétele. A játék a gyermek autonóm, önindított, önérvényesítő magatartása, mely egyensúlyt teremt önmaga és a környezete között. A játékban feloldódik a valóság korlátozó szerepe. Lehetővé teszi, hogy jelképes formában megoldja a múlt és a jelen megoldhatatlan problémáit és felkészüljön a jövőre.

A játék kísérletezés. Kísérletezik ötletekkel, gondolatokkal, tárgyakkal, önmagával és társaival. Tapasztalatokat gyűjt, kielégíti kíváncsiságát, mely a fejlődés fő biztosítója, motivációs bázisa. Utánozza a körülötte levő felnőtteket, eseményeket, helyzeteket. Álmodozik, és álmait megpróbálja megvalósítani. Társakra talál és közösen végezhető tevékenységekbe fog. Versenyez. Le akarja győzni a másikat és önmagát, szabályokat alkot, ezek alapján cselekszik. Egyszóval játszik.

A játék emberalakító, komplex tevékenység, melyben a gyermeki képzelet szabadon, kötetlenül szárnyalhat. Lehetőséget biztosít ahhoz, hogy kockázat nélkül kipróbálhassa önmagát olyan helyzetekben, amelyeket életkoránál és lehetőségeinél fogva még nem tehetne meg. Élményforrás és egyben lehetőséget biztosít az élmények feldolgozására. Segíti az éntudat fejlődését és a szocializációt. Önismeretet fejleszt, tanulási lehetőséget biztosít.

A játék kicsiben maga az élet. A valóságnak az a piciny része, amit a gyermek felfog, megért és rekonstruál abból a színes kavalkádból, ami körülveszi.

A különböző életkorokban megjelenő játékfajták ismerete és gyakorlása fontos, mert mint fő tevékenységi forma, a gyermek képességeinek kibontakoztatásában, fejlesztésében nagy szerepet játszanak. Az óvodáskort megelőző fejlődési szakaszban és az óvodáskor elején leggyakoribb játékfajta a gyakorlójáték. A gyermekek a játéknak ezen a fokán a tárgyak anyagával, egymással való viszonyával, működésével ismerkednek. A gyakorlójáték keretei között bontakozik ki a szerepjáték, mely nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta.

Minél több tapasztalathoz juttatjuk a gyermekeket, úgy fejlődik önállóságuk és kezdeményezőkézségük. A szerepjátékban a gyermekek a valóságos közösségi életüket élik, amelyek már bizonyos szabályok kialakítására és betartására is készítetik.

A szabályjátékok egyes fajtái a gyermekek mozgását, mások elsősorban értelmi képességeit fejlesztik.

A játék életszükséglet, mely az összes lehetőség közül a leginkább biztosítja a 3-7 éves korú gyermek fejlődését.

A játékban az a legfontosabb, hogy a gyermek élvezi és ezen keresztül éli meg magát az életet. Ezért az a cél, hogy a gyermek minden tevékenységet játékként élhessen meg.

Feladataink:

- rugalmas, folyamatos napirend,
- meghitt kuckók, sarkok, mely egy-egy játékra motiválnak,
- csoportszoba átrendezhetősége,
- érdeklődést felkeltő, variálható játékszerek,
- változatos alapanyagok,
- a gyermekek gyűjteményei,
- a közvetlen környezet élménynyújtási lehetőségeinek kiaknázása,
- nyitott csoportélet vendégekkel, előadókkal,
- játéktár létrehozása, mely a különböző képességek célirányos fejlesztését segíti,
- jelmezek, bábok, kiegészítők gyűjtése, készítése,
- kártyák, dominók, puzzle-k, társasjátékok készítése a gyermekekkel adott témakörhöz vagy fogalomhoz kapcsolva.

VIII.2. Verselés - mesélés

Célja: Az erkölcsi fejlesztés és a testi jó érzés megvalósítása a társaság figyelembevételével.

A gyermekekkel való különös játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége, szellemi szükségleteik kielégítése: beszéd, tanulás, szórakoztatás, kellemes időtöltés, együttes élmény.

Olyan terület ez, mely a nap minden percében, pillanatában természetes úton fejleszthető. Nem kell külön motiválni, csak meghallgatni, kérdésekkel tovább segíteni, saját

kommunikációkkal és a jól kiválogatott irodalmi anyaggal követhető mintát kell adni. Verseket, történeteket, játékos nyelvtörőket, csúfolókat mondogatni, a nap minden tevékenységéhez lehet mesélni. Mesélni, ha szomorúak vagyunk, vagy ha vidámak. Mesélni, amikor elaludni készülünk, és amikor ébredünk. A mesélésnél nincs gyönyörűsebb dolog a világon. Semmi sem tudja pótolni az élő mesemondást, hiszen ez a gyermek számára a csodák birodalma. A mesében minden megtörténhet, a képzelet szabadon szárnyalhat, hiszen csak a szavak kötik meg. Minden olyanná válhat, amilyennek ő akarja. Mesét mondani és hallgatni együttes élményt nyújt. Egy-egy meséről órákat lehet beszélgetni, lehet folytatni, le lehet rajzolni, festeni. El lehet játszani, bábozni. Ki lehet találni, ki milyen is lehet „valójában”. Ezek a játékok azonban csak akkor igazi örömteli képzeletjátékok, ha a gyermek nem valakit, vagy valamit lemásolva, utánozva alkothat. Ez az oka, amiért óvatosan kell bánni a rajzfilmekkel, könyvillusztrációkkal, vagy az általunk készített eszközökkel. A legjobb az, ha maga a mese varázsol, hiszen csak így töltheti be igazi szerepét. A mesék követhető mintát adnak, és indirekt módon tanítanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Feladataink:

- a gyermekek irodalomhoz fűződő pozitív viszonyának kialakítása,
- a nyelvi érintkezés formáinak kialakítása,
- a gyermekek aktív bekapcsolása a verbális tevékenységbe,
- a felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása, a magyar gyermek költészet, népi hagyományok beépítése a tervezés folyamán,

- kommunikációs és metakommunikációs játékok,
- beszédhelyzetek teremtése,
- nyelvtörők, szólások, mondókák, találós kérdések, művészi értékű versek, mesék gyűjtése egy témakörhöz vagy fogalomhoz,
- bábozás, dramatizálás, színház, árnyjáték feltételeinek megteremtése,
- szabad szövegek, mesék, versek írása, lejegyzése,
- feladatlapok készítése képolvasáshoz, mese folytatásához.

VIII.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célja: A gyermekeknek az éneklés örömet szerezzen, belőle társas éneklés, társas zenélés bontakozzon ki, alapozza meg a zenei anyanyelv kialakulását. Kis zenei formákon keresztül a néphagyományokból kiindulva a világirodalom remekeihez jussunk el.

"Zenét művelő, zenét élvező és értő magyar közönség kiművelése a kisgyermek korban kezdődik."

(Kodály Zoltán)

A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Az értékes zene fogékonytá teszi az embert a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását. A zenei alkotások, improvizációk segítik a gyermekeket ahhoz, hogy felfedezze, az ember szavakon, mondatokon kívül is kifejezheti magát zörejek, hangok, ritmusok és dallamok segítségével. Ezek által is lehet kommunikálni, alkalmasak az önkifejezésekre és egymásra figyelő tevékenységekre.

A zene az egyik legősibb kifejezési forma. Az ember már szervezetének működésében, mozgásában is magában hordozza a ritmust. Erre alapozva a gyerekek spontán mozgásaiból, a szervezet belső működésének megfigyeléséből kiindulva fejleszthető a zenére való szabad mozgás, amely hosszabb-rövidebb improvizációkat eredményez. Ezek természetes módon egyszerre fejlesztik a zenei hallást, ritmusérzéklet, a mozgáskoordinációt, a zeneértéshez és élvezetéhez szükséges képességeket. Elősegítik a képzelet szabad szárnyalását, mely komplex zenei átélést biztosít.

A szabad zenei önkifejezés azonban nem csak a ritmikus mozgásban nyilvánulhat meg. Kitalálhatnak a gyermekek rövidebb-hosszabb zenei improvizációt, ismert zenére új szöveget költhetnek és fordítva, valamint ismert játékokra, táncra új mozgásokat.

Az egyéni és csoportos zenélés élménye, az egyszerű zeneszerszámok készítése, megszólaltatása, saját testünket, mint ritmushangszert használva megalapozza a zene iránti érdeklődést és fogékonyságot. Az anyagkiválasztással segíthetjük a gyermekek széleskörű szemléletének megalapozását.

Minden csoportszobában állandóan a gyermekek rendelkezésére áll néhány szép kivitelezésű eszköz, hangszer, azokat a gyermekek bármikor kedvük szerint használhatják.

Az énekelgetés, a személyes kapcsolat, az énekes játék a legjobb módszer a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltésére.

Az énekelgető óvónő érzelmileg hat a gyermekekre, örül a közös játéknak, kedvet kap, utánozza, és maga is énekelgetni kezd.

A fejlesztés tartalma a korosztálynak megfelelő mondókákból, dalanyagból, zenehallgatási anyagból áll.

Feladataink:

- a zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése,
- a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, élménynyújtás,
- a mozgás és zenei anyag életkornak megfelelő kiválasztása,
- mondóka, dal és zenehallgatás anyagának témakörhöz való válogatása,
- hangszerkészítéshez alapanyagok gyűjtése, hangszerkészítés,
- a szabad mozgáshoz zenetár összeállítása

Képességfejlesztő feladatok:

- éneklési készség – tiszta éneklés, a gyenge hallású gyermek, a gyermekhang ápolása és fejlesztése,
- a zenei hallás fejlesztése – magas és mély hang különbsége, halk-hangos közötti különbség, hangszínek felismerése, a belső hallás fejlesztése,
- a ritmusérzék fejlesztése – az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása, a tempóérzékelés, a mozgáskultúra, tánc, ritmuszenekar, gyors-lassú,

- a zenei formaérzék fejlesztése – motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallam- és ritmusmotívumok,
- a zenei alkotókészség fejlesztése, szabad improvizációk,
- komplex feladatok, visszhang, belső- és formaarány, esztétikus mozgás, néptánc egyszerű elemei,
- beszéd-készség fejlesztése, dialógus, szórítmus, hangzásutánzás, artikuláció, levegő beosztás.

VIII.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Célja: Az óvodai nevelésben ismeret és képesség jellegű tudás megszerzése, mely által a gyermek vizuális, kommunikációs képessége fejleszhető. Ennek eredménye a kreatív esztétikum létrehozására, tartalom és forma összhangjának kifejezésére képes, éntudattal rendelkező és önelfogadó gyermek nevelése.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotásoki közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A szabadrajz gyermekkorban az egyik legjelentősebb önkifejezési forma, hiszen az óvodás kor elején a gyermekek szókinccse, fogalmazási készsége, a gondolatok logikus összerendezettségének képessége még fejletlen. Nehezen képes szavak segítségével világosan, egyértelműen közvetíteni álmait, vágyait, gondolatait, félelmeit, érzéseit. Az ábrázolás eszközeivel, színekkel, vonalakkal, formákkal azonban sok mindent elárul önmagáról, belső világáról.

A vizuális alkotások segítenek abban, hogy minél jobban megismerjük őket, tisztában legyünk azzal, hogy mi az, ami felkeltette az érdeklődésüket, és ami élményszerűen megragadt bennünk az őket ért ingerekből. Ha megkötöttség nélkül alkothatnak, mindig azok a dolgok tükröződnek vissza az alkotásaikban, melyek foglalkoztatják, ami iránt érdeklődnek.

A rajzokban megjelennek a még fel nem dolgozott, konfliktust okozó helyzetek, az élmények, az eltitkolt félelmek, a másképp ki nem fejezhető érzelmek, a gyermekek

megnyilatkozásai. Megismerésének, fejlettségi szintjének felméréséhez a legegyszerűbb és legtermészetesebb út, ha hagyjuk szabadon alkotni, és alkotásairól szabadon megnyilatkozni. A megfelelő vizuális önkifejezés kiteljesedéséhez szükség van a testséma, testfogalom minél pontosabb kialakulására, a kineztikus észlelés és térpercepció fejlődésére ahhoz, hogy a gyermekek térben, mozgásban, történésben tudják megjeleníteni a különböző dolgokat. Mindezek tudatos fejlesztéséhez sokféle ötletes játékot választunk, - mivel az óvodai élet korai szakaszában az ábrázoló tevékenység szervesen beépül a játékba – szinte észrevétlenül „szabad” játéka közben bármikor elővehetjük, segíthetjük a gyermekek ezirányú fejlődését.

A feladat elsősorban, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig rendelkezésre áll mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat.

Minden csoportban külön sarkot alakítottunk ki a vizuális tevékenykedés számára, ahol a gyermekek által elérhető, bármikor elővehető különféle eszközök rendelkezésre állnak: ceruza, ecset, különféle festékek, ragasztók, kréták, toll, gipsz, viasz, különböző minőségű papírok, textíliák, különböző eredetű és vastagságú fonalak, szerszámok, agyag, gyurma, természetes anyagok: fűzfavessző, nád, különböző termések.

Jó idő esetén nagyon sok időt a szabadban, udvaron töltünk, ahol a gyermekek számára ezek az eszközök mindig elérhetőek.

Az óvodai élet során sokféle tevékenység szervezésére, kezdeményezésére van lehetőség: építés, plasztikai munkák, képalakítás, festés: papírra, üvegre, fára, textilre, rajzolás, batikolás, fonás, szövés, barkácsolás, pókozás, gyöngyfüzés, nemezelés, tojásfestés, mézeskalács-figura készítés.

Az eszközökhöz kapcsolódó technikai ismeretek elsajátítása, a velük való ismerkedés csoportosan vagy egyénileg történik, a tanulás feltétlen egyénre szabott.

A vizuális képességek fejlesztése magába foglalja:

- a vizuális megismerés képességének,
- a vizuális élmény befogadásának,
- alkotó fantáziának,
- a vizuális információ közlésének és értelmezésének,
- az esztétikus tárgy és környezet átalakítás képességének fejlesztését

Feladataink:

- alkotómunkához állandó műhely biztosítása,
- vizuális technikák, népi kézműves mesterségek megismerése, □ jó minőségű eszközök, szerszámok, változatos alapanyagok biztosítása,
- albumok összeállítása egy témakörhöz művészeti alkotások reprodukcióiból,
- múzeum, kiállítás látogatása

VIII.5. A külső világ tevékeny megismerése

„Földünket nem őseinktől örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön”

(indián mondás)

Célja: Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedésformák kialakítása, amelyek meghatározzák a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus együttműködést.

A környezeti nevelés kiindulópontja minden esetben a szűkebb természeti és társadalmi környezet, ahol a gyermek él, ahonnan tapasztalatait, információit szerzi, ahonnan élményeit gyűjti, valamint a különböző magatartási és kommunikációs formákat, szokásokat, szabályokat megtanulja.

Egész lényét az érdeklődés, a megismerési vágy hatja át. A világ felfedezése, meghódítása motiválja fejlődést. Teljes érzelmi nyitottsággal, nagy intenzitással fordul a körülötte lévő élő és élettelen környezet felé. Érdekli minden jelenség, történés, tárgy, dolog, amivel kapcsolatba kerül.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok mbirtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A pedagógus feladata, hogy segítse a gyermeket a világ felfedezésében és engedje, hogy élményeit szabadon kinyilváníthassa. Meg kell teremtenie a befogadás és kiteljesedés harmóniáját, és ehhez minél több és változatosabb eszközt kell biztosítania. A tapasztalatszerzés mindig valódi környezetben történik. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természetközeli élettel, a természet és a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez, és milyen nagy az ember felelőssége a természet megóvása szempontjából. Legfontosabb feladat

megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni figyelmét annak értékeire és szépségeire. A környezettudatos magatartás alapjainak lerakása kiemelt feladatunk: szelektív hulladékgyűjtés, újra hasznosítás.

A természettel való érzelmekkel átszőtt, pozitív kapcsolat kialakulásának legtermészetesebb formáját maga a gyermek kínálja fel nekünk. Kíváncsisága, nyitottsága arra ösztönzi, hogy a világon mindent összegyűjtsön. Kincs számára a kő, a toboz, a lehullott falevél, egy szál virág, színes papírlap, kiürült falakon, egy félig égett gyertya. Ezekkel a tárgyakkal kísérletezni kezd, és ha ezekhez a próbálkozásokhoz a feltételeket megteremtjük, odafigyeléssel, érdeklődéssel, problémafelvető kérdésekkel ösztönözzük, akkor már meg is éreztünk az egyik legfontosabb Freinet technikához: a kísérletezéshez. Kísérlet az, ha a gyermek kipróbálhatja, hogy mi úszik a vízben és mi süllyed el, mitől ég a gyertya lángja és mitől alszik el. Kísérlet az is, hogy milyen feltételek kelljenek ahhoz, hogy a virágból mag legyen.

A belülről fakadó kíváncsiságból eredő gyűjtőszenvédély lassan átalakítható gyűjtőmunkává, amikor már tudatosan egy-egy témához, fogalomhoz, felmerülő kérdés megoldásához célirányosan keres, kutat anyagok, eszközök, képek, könyvek, mesék és versek után. Ez az önálló kutatómunka lehet az egyik alapja a már tudatos, személyes élményű ismeretszerzésnek.

A környezeti nevelés legfontosabb célja a cselekvőképesség fejlesztése. Elsődleges feladat, hogy a gyermek megtanulja tisztelni az élet minden formáját, felkeltsük érdeklődését a természetes és mesterséges környezet iránt és megalapozzuk a természetvédelmi szemlélet kialakulását. A környezetvédelem kiterjed az emberre, mint a társadalmi környezet egyedi és megismételhetetlen egységére. Az idősek tisztelete, a kisebbek, gyengébbek óvása, védelme, a felnőttek és egymás munkájának megbecsülése a környezetvédő magatartás kialakulásának egyik feltétele.

Egy másik területe a társadalmi környezettel való kapcsolat, melynek során megismerkednek az emberi alkotásokkal, különböző technológiákkal, munkafolyamatokkal, az emberi együttélés szabályaival és a hagyományőrzéssel.

Hagyományőrző munkánk során évszakokként számbavesszük a természet változásaihoz kapcsolódó jeles napokat naptári és egyházi ünnepeket, szokásokat és eseményeket. Ezekhez a napokhoz kapcsolódó szokások megfigyelése, feldolgozása, tapasztalatszerző ismeretnyújtó óvodai munkánk alapja:

A teljesség igénye nélkül:

Ősz:

- befőzés: paradicsom, őszibarack, szilva,
- szüretelés,
- vadgesztenye gyűjtése, eladása gyógynövénygyűjtő helyen,
- Mártonnap
- ősz búcsúztató almabál.

Tél:

- Borbála napi cseresznyeág hajtatás,
- Luca napi búzavetés,
- adventi koszorúkészítés,
- betlehemezés,
- farsangi kislebég étetés. ***Tavas:***
- március 15. kokárdatűzés,
- húsvéti népszokások,
- víz napja,
- föld napja, szelektív hulladék gyűjtés
- nemzeti összetartozás napja
- gyógynövény gyűjtés.

Feladataink:

- felfedező ismeretszerzés biztosítása,
- élmények, megfigyelések, kísérletek feltételeinek biztosítása,
- kirándulások, látogatások megszervezése,
- könyvek, képek, videók, diák, fényképek gyűjtése,
- tablók, könyvek, szabad szövegek, újság összeállítása egy témakörhöz,
- feladatlapok, munkakártyák készítése,
- kiselőadások,
- hagyományok gyűjtése.

VIII.6. Matematikai jellegű tapasztalatok

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok. Alapelvünk, hogy a környezet tárgyai, jelenségei egyéb tulajdonságain kívül mennyiségi jellemzőkkel is rendelkeznek.

A környezet változásainak megfigyeléséhez szükség van matematikai alapismeretekre. A környezet mennyiségi és formai viszonyai a környezet megismerésére nevelés feladatkörében jelenik meg. A matematikai ismeretszerzés természetes környezetben a legeredményesebb. Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését.

Tevékenysége - ha kényszermentes – tele lesz szabad próbálkozással, tévedéssel és belátással. Személyisége, problémamegoldó képessége ez által formálódik.

Az óvodai élet minden tevékenysége - játék, munka, mozgás, kísérletezés... – gazdag választékát kínálja a matematikai tapasztalatszerzésre. Nekünk csupán csak be kell vinni a gyermek szellemi látókörébe.

Az egyéni feladatmegoldás egyéni sikert eredményez, a közös siker pedig erősíti a csoporttudatot.

Főbb tevékenységek a matematikai tapasztalatszerzés területén:

- Megfigyelések, összehasonlítás, szétválogatás tulajdonságok szerint, saját szempontok alapján,
- Sorbarendezés mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint,
- A számfogalom megalapozása mérési, összemérési feladatokkal,
- Tapasztalatszerzés a geometria körében, építés, síkbeli alkotások, geometriai formák felismerése,
- Tükörrel való tevékenység, mozgások tükör előtt,
- Tájékozódóképesség fejlesztése térben és síkban (testnevelés, rajzolás, énekes, kör- és szabályjátékok stb.)

A matematikai nevelés anyagát nem elvont „ismeretek” alkotják, hanem a környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok az egyéni fejlődés figyelembevételével, a problémamegoldó tevékenység környezetre való kiterjesztésével alakíthatjuk ki.

VIII.7. Mozgás

Célja: A mozgás megszerettetése, a testkultúra és testséma, az egészséges életmód és életvitel megalapozása.

Az óvodáskorú gyermek lételeme a mozgás, nincs szüksége külön motivációra, hiszen képtelen nem mozogni. A fejlődésnek ez az időszaka, mikor a legintenzívebben, minden külső kényszer nélkül fejleszthető a mozgáskultúra. Ez nem csak a testi nevelés szempontjából fontos. Azért is

mert a mozgás, a beszéd és a gondolkodás fejlődésének, az önismeretnek, a reális énkép kialakulásának az alapja.

Elsődleges feladatunk az önálló tapasztalatok, a mozgásos élmények biztosítása. A mozgás minden formája élményt nyújt, minden egyes feladat természetes kihívás a gyermek számára. A sikeres végrehajtás növeli az önbecsülését („én képes vagyok rá”) és magabiztosságát.

A természetes környezetben történő szabad mozgás szinte semmivel sem pótolható. A szabad próbálkozások, sikeresen és sikertelenül végrehajtott cselekvések az elsődleges feltételei, hogy a gyermek alkalmassá váljon a váratlan helyzetben való biztos mozgásra.

A természetes környezet által biztosított lehetőségek felhasználása mellett szükség van arra is, hogy a gyermek a csoportszobában és az udvaron a különböző mozgásformákat balesetmentes körülmények között, kedvük szerint gyakorolhassák, kipróbálhassák önmagukat, felfedezhessék testük összes lehetőségét. A szükséges feltételek megteremtése hosszú időt, átgondolt tervezést és következetes végrehajtást igényel az óvónőtől és az óvodától.

A mozgásprogram – a gyermekek kötetlen, motivált mozgástevékenységének biztosításával, a konkrét fejlesztést szolgáló testneveléssel, testedzéssel és ügyességfejlesztő sportprogramok fejlesztésével - teljesíthető.

A szabad mozgástevékenységnél a cél a természetes mozgáskedv és mozgásigény kielégítése. Kísérletezhessenek kedvük szerint, korlátozás nélkül, bátorságuk szerint minden tornaszeren, udvari játékon. Mindennap 30-40 percet mozgással töltünk lehetőség szerint az udvaron, rossz idő estén a csoportszobában.

Testnevelési foglalkozások – kötelezően szervezett tevékenységek, amelyek természetesen nem jelenthetnek kényszert a gyermek számára. A 3-5 éves korban hetente egy alkalommal, 5-7 éves korban két alkalommal van foglalkozás. A nagyobbak a község tornacsarnokában tartják foglalkozásaikat. Ezeket kiegészítik különböző sportfoglalkozások – úszás, verseny- és ügyességi játékok, hosszas gyalogtúra.

A gyermekek a különböző nehézségű feladatokat fokozatosan, egyéni képességeiknek megfelelően sajátítják el.

Az ügyességfejlesztő sportprogramok célja az egészséges életvitel megalapozása a családi nevelés és a család életmódjának befolyásolása. A szülőkkel való együttműködés, a sporttevékenységekben való alkalmi részvétel, feladatainak, mozgásanyagának megismerése meggyőzi a szülőket a mozgás fontosságáról, személyiségfejlesztő hatásáról.

A mozgásos játékoknak különösen nagy szerepe van a nyári időszakban, a nyári élet tartalmasabbá válik általa, a víz és a levegő edző hatását kiegészítik, erősítik. **Programjaink:**

- oviolimpia, ahol nagycsoportosaink a környező települések óvodásaival versengenek, □
gyermeknap családi sportdélelőtt, ahol a gyermekek a szülőkkel együtt versengenek,

Ezekben a versengésekben a gyermekek életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően vesznek részt.

Fejlesztendő képességek köre:

1. Motoros képességek:

- Kondicionálás - erő, gyorsaság, állóképesség,
- Koordinációs képességek - egyensúly, térbeli tájékozódás, differenciáló és reagálási képesség,
- Izületi mozgékonyág fejlesztése - finom mozgás,

2. Érzéklek fejlesztése:

- Külső - távolság, látásmélység, hangirány, szaglás, tapintás, hő,
- Belső – tér- és egyensúlyérzékelés,

3. A fejlesztés egyéb területei:

- Mimika, gesztusrendszer, testtartás,
- Testséma fejlesztése - testrészek ismerete, a test koordinációjának alakítása, testfogalom,
- Helyes légzéstechnika.

Feladataink:

- Szabad mozgás feltételeinek megteremtése a csoportszobában és az udvaron,
- Ügyességi és versenyjátékok lehetőségének biztosítása,
- Sportolási, edzési lehetőségek biztosítása, nyári pancsolás
- Biztonságos hely kialakítása,
- Napi 30-40 perc aktív mozgás megszervezése játékos formában,
- Heti egy vagy két alkalommal a testnevelés foglalkozások feltételeinek megteremtése, az időjárástól függően a szabadban, amikor erre nincs mód, akkor a községi sportcsarnokban,

- Változatos eszközök biztosítása mind a szabadban, mind a kötött mozgásokhoz,
- Az egészséges versenyszellem kialakítása.

VIII.8. Munka jellegű tevékenységek

Célja: A gyermek egész személyiségének alakítása, fejlesztése az óvodai élet során megszeretett és megkedvelt munka, illetve munka jellegű játékos tevékenységeken keresztül.

A munka – Freinet pedagógiai rendszerében – az az önként és szabadon választott tevékenység, melynek kézzelfogható, valódi eredménye van. Ez az eredmény vagy a gyermek, vagy a csoport számára fontos, mivel segíti a különböző feltételek megteremtését, illetve továbbfejleszti a már meglévő feltételrendszert.

Az óvodáskorú gyermek számára az első időben a munka játék. Egy-egy tevékenységet nem az eredményért végez el, hanem magáért a tevékenységért, a tevékenység közben átélt érzésekért, a sikerélményért. A fejlődés egy bizonyos pontján egyre inkább megjelenik az eredményességre való törekvés, mint ösztönző erő. Jó érzéssel tölti el és további cselekvésre motiválja, mikor rájön, hogy egyre több mindenre képes egyedül, másoktól függetlenül, aki képes feladatot és felelőséget vállalni önmagáért és másokért. Ehhez adnak segítséget a munka jellegű feladatok.

A kedvvel végzett munka hatására alakul ki a gyermekben a munkavégzés készsége és szokása. Közben megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, ismerkednek a munkaszervezés folyamatával.

A munkavégzés során alakul kötelességtudatuk, erősödik kezdeményezőképességük, fejlődik együttműködési képességük. Az óvodában a munka elsősorban közösségért végzett tevékenység, közben alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok, elősegítik a kapcsolatok színesebbé, bensőségebbé válását.

Lehetővé válik a kitartás, felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés és a közösségi értékelés alakulása. Fontos nevelési eszköz, mert elősegíti a gyermekben a munka játéktól eltérő jegyeit, ízlésformáló hatásával fejleszti esztétikai alkotóképességüket.

Munkafajták – munka jellegű tevékenységek

1. Mindennapi étellel kapcsolatos munkák:

□ Terítés, törölgetés, söprögetés, teremrendezés, elrakodás, naposság, akvárium gondozás, rendrakás ábrázoló tevékenység után.

2. *Évszakhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó alkalomszerű munkák:*

- Kerti munka, udvarrendezés, levelek összegyűjtése,
- Nagytakarítás, dekoráció kicserélése ünnepek előtt,
- Süteménysütés, mézeskalács karácsonyra, fánk sütés farsangra, linzer sütés anyák napi vendégséghez, kiránduláshoz,
- Kokárda, zászló készítés
- Játékeszközök, könyvek javítása,
- Segítés a felnőtteknek,
- Befőzés, gyümölcs darabolás,
- Gyógynövénygyűjtés,
- Színházi előadások rendezése,

Az óvónő és a dajka kezdi a munkát és mintát ad a gyermeknek a pontos, kitartó munkavégzésre. Legfontosabbnak tartjuk a munkára nevelésben, hogy a gyermekek maguk ismerjék fel adott szituációban a munka elvégzésének szükségességét.

A gyermekek életkorának megfelelően a szemlélődéstől a konkrét munkáig terjedő folyamat a gyermek által szabadon választható.

Feladataink:

- biztonságos, balesetmentes hely, jó minőségű szerszám, eszköz, alapanyag biztosítása,
- ismerkedés különböző munkafolyamatokkal,
- munkahely látogatások,

VIII.9. A tanulás

Célja: Sokoldalú cselekedtetés (tevékenység) közben fejleszteni a gyermekek értelmi képességeit, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása.

A tanulás óvodáskorban nem szándékos, nem tudatos tevékenységet jelent, hanem pszichikus funkciót. A 3-7 éves gyermeket a természetes kíváncsiságból kiinduló, spontán tanulási vágy jellemzi.

Az érzelmi megközelítésű, saját élményű tanulás színtere, közege, alapvető formája maga a játék, hiszen mind a kettőnek ugyanaz a célja: az alkalmazkodás.

A gyermek képes arra, hogy érdekes, ösztönző körülmények között, a felnőtt hozzáigazodó, megértő, elfogadó támogatásával megtalálja az önmaga számára legmegfelelőbb tevékenységi, tanulási helyzeteket.

Az önálló tevékenykedés életszükséglet és egyben tapasztalatforrás a gyermek számára. Ahhoz, hogy az ismeretek ténylegesen bevésődhessenek és rendszerré válhassanak, sok-sok próbálkozásra, kísérletre, saját tapasztalatra van szükség. A pozitív és negatív élmények és ezek feldolgozása szabad alkotásokban (mozgás, hang, szó, kép, és ezek variációja) elengedhetetlen feltétele a külső ingerek belsővé válásának és a harmonikus személyiségfejlődésnek.

Az ilyen típusú tapasztalatgyűjtés mindig magában hordozza a kudarc, a tévedés és a hibás döntés lehetőségét. A személyiségfejlődés szempontjából ezekre ugyanolyan szükség van, mint a sikerre, hiszen segítségükkel alakulhat, fejlődhet többek között az akarat, kitartás, önismeret, kudarctűrés, döntésképeség, rugalmasság, és a felelősségvállalás képessége.

Feladataink:

- a tanulás feltételeinek megteremtése,
- a tanulás megszervezése-tervezés,
- a tanulás irányítása.

IX. Tervezés

IX.1. A tervezés módszerei

Célja: Segítse a csoport életének megszervezését, a nevelési folyamatban résztvevők és a közöttük lévő kapcsolatok fejlődését, harmóniát teremtsen a különböző fejlesztési területek között, és biztosítsa az egyensúlyt a pedagógus céljai, a szülő elvárásai és a gyermek vágyai között.

A tervezés elengedhetetlen feltétele, hogy a gyermekek fejlődését, önfejlődését tudatosan segíthessük, életüket úgy szervezhessük, hogy az optimális körülmények biztosítva legyenek az önálló tevékenykedéshez, a felfedezéshez és az alkotáshoz. A tervnek figyelembe kell vennie a gyermek szükségleteit, személyes érdeklődését, életére alapozva támogatja a fejlődését és egyben segíti a pedagógus tudatos fejlesztő munkáját.

A tervezés szintjei egymást kiegészítve és erősítve elősegítheti, hogy mind a gyermek, mind a felnőttek igényei, ötletei valóra válhassanak.

1. Az **általános, éves szándékterv**, mely a pedagógus által összeállított útmutató. Többek között tartalmazza a kiemelt feladatokat, az alapvető szokásokat, szabályokat, képesség és részképesség fejlesztés területeit, a feltételrendszer fejlesztésének ütemezését, a feldolgozandó előre ismert témaköröket, az ünnepeket, a már kialakult helyi hagyományokat, vagy újonnan kialakíthatókat, a szervezési feladatokat, a napi és heti rendet, valamint minden olyan információt, amely segíti a csoport közös munkáját, az általuk kitűzött célok elérését.

2. Egy-egy **témakörre összeállított projekt-terv** elősegíti, hogy egy fogalmat több irányból megközelítve, komplex megismerése, feldolgozása közben jöhessen létre az érték közvetítés, ismeretnyújtás és -szerzés, a különböző készségek, képességek és a szokások fejlesztése. Egyensúlyt teremt a gyermek és a pedagógus céljai, elképzelései, ötletei között. A projekt sajátos életszervezési, tanulási egység, élménykör, tevékenységkör, melynek középpontjában egy-egy életből fakadó probléma megismerésre, felfedezésre váró terület áll. A projekt tartalmazza az alapvető kérdést, vagy azt a témát, amit különböző irányokból, különféle tevékenységeken keresztül szeretnénk megismerni. Magában foglalja a hozzákapcsolódó fogalmakat és azoknak a tevékenységeknek a felsorolását, melyek által elmélyítjük az ismereteket.

A feldolgozandó témák és fogalmak egy részét az óvónő javasolja a gyermekeknek, a másik részét azonban a gyermekek ötletei alapján választjuk ki. A közösen elfogadott téma projektének elkészítésébe már az óvodás korú gyermek is aktívan be tud kapcsolódni. Természetesen a közös tervezésnél a gyermekek fejlettsége, tapasztalata, a különböző tevékenységek ismerete mind meghatározó.

3. A tevékenységterv a következő napok megtervezhető eseményeit, a szabadon választott tevékenységek körét tartalmazza. Az, hogy a gyermekek ezáltal mindig tudják előre a másnapi eseményeket, sokat segít abban, hogy mindennap várakozással telve lépjenek be az óvodába. Sokszor előfordul, hogy előre eltervezik, másnap mit is csinálnak, otthon anyagot gyűjtenek, könyveket, képeket keresnek, konkrét elképzelésekkel jönnek.

IX.2. A dokumentáció

A csoport életének megszervezése, az egyes gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése és a tudatos, tervszerű egyéni fejlesztés elengedhetetlen feltétele, hogy a terveket, az ebből megvalósult történeteket és ezek hatását valamilyen formában rögzítsük. A dokumentációnak két különböző, egymással összefüggő, de más funkciót magában foglaló területe a tervezés és a megvalósult eredmények rögzítése.

Az első dokumentum valójában a **csoportnapló**, amely tartalmazza az általános éves tervet, és az egy-egy időszakra összeállított nevelési –és projekt tervet, valamint ezek értékelését, a csoport életével kapcsolatos feljegyzéseket. Mivel óvodánk fogad 2,5 éves gyermekeket is az ezzel kapcsolatos tervezés, differenciálás is itt jelenik meg.

A **Lapozgató** kötetlen, játékos, esztétikus formában tartalmazza az elmúlt időszak eseményeit. Legfőbb értéke abban rejlik, hogy a csoportnaplóval azonos hívóképek alapján rendszerezi az addigi tevékenységeket. A gyerekek által szerkesztett, a javaslataik figyelembe vételével történő összeállítás koherens kapcsolatban van nevelési és didaktikai célkitűzéseinkkel. A napi tevékenységek során bármikor elérhető, felidézhetőek az egy – egy témához kapcsolódó kedves versek, énekek is.

IX.3. Értékelés

A hatékony és tudatos fejlesztő tevékenység elengedhetetlen feltétele a folyamatos és rendszeres időközönként történő értékelés. Ez elképzelhetetlen ellenőrzés nélkül. A két fogalom egymástól elválaszthatatlan, komplex tevékenységet jelent, magába foglalja az óvónő ellenőrző és önértékelő tevékenységét, valamint a közösség alakulásának az egyes gyermek fejlődésének, magának a pedagógiai programnak vagy egy részterületének ellenőrzését, értékelését.

A folyamatos önellenőrzés és önértékelés mellett szükség van arra, hogy meghatározott időnként végiggondoljuk, mit is értünk el valójában egy-egy gyermek, illetve a közösség fejlődésében. Ezeket a tényeket írásban kell rögzíteni, hiszen csak ennek alapján lehet a következő tervidőszak reális fejlesztési tervét elkészíteni.

Az értékelés másik területe az, amikor a gyermekek illetve a csoport erőfeszítéseit, fejlődni és tenni akarását értékeljük, ezzel elősegítjük a reális énkép alakulását és a csoporttudat erősödését. A reális értékelés segíti, hogy harmonikusan kapcsolatban lehessenek önmagukkal és a csoporttal. Az értékelésnek sokféle módja létezik. Van, amikor elég egy szemvillanás, egy mosoly, simogatás vagy egy haragos tekintet. Van, amikor négy szemközt, van, amikor a csoport

előtti beszélgetések, magyarázatok, véleménynyilvánítások a leghatékonyabbak. Minden esetben meg kell találni az adott helyzethez és gyermekhez a leghatékonyabb eljárást.

Az egyes gyermekek erőfeszítéseinek értékelése mellett, a közösség fejlődésével egyre fontosabbá válik a közösségi magatartás és együttműködés értékelése. Mind a gyermekek, mind a csoport értékelésénél két fő szabály van. Az egyik, hogy mindig mindenkit csak önmagával hasonlíthatjuk össze. A másik, hogy minden helyzetben próbáljuk meg a pozitív elemeket kiemelni és értékelni, hiszen ezzel észrevétlenül segíthetjük az empátia és tolerancia képességének fejlődését.

Az értékelés alapja mindig a reális helyzetfelmérés legyen, melyhez a dokumentáció ismerete mellett magát a fejlődési és fejlesztési folyamatot kell megfigyelni, elemezni és kiértékelni. Az így kialakított helyzetképből lehet csak az esetleges tévedéseket, hibákat korrigálni, illetve a további célokat, feladatokat meghatározni, módosítani.

IX.4. A gyermeki fejlődés nyomonkövetésének folyamatszabályozása

A fejlődés nyomon követésének szakaszai:

- Óvodával ismerkedés szakasza
- Félévenkénti bejegyzés a fejlődésről, a fejlesztés eredményéről
- Fejlődés áttekintése öt éves korban
- Döntés a beiskolázásról 6 éves korban
- A családdal és a gyermekkel kialakult kapcsolat minősége
- A gyermek erősségeinek felfedezése
- A fejlődés akadályainak mérlegelése, szükség van -e segítő szakemberre

A fejlődés nyomonkövetése félévenként:

Óvodánk a 3-7 éves gyermekek fejlődését nyomonkövető dokumentációt az alábbiak szerint végzi: a nevelőtestület által elfogadott egységes fejlődési naplóban rögzíti a gyermekek aktuális fejlettségi szintjét. A méréshez alkalmazott dokumentáció felülvizsgálata szükséges annak érdekében, hogy az aktuális elvárásoknak megfelelő, az egységes pontrendszer értékei alapján tudjuk kimutatni a gyermekek aktuális fejlettségét. Ennek bevezetése felmenő rendszerben történik, minden bejövő csoport az új módszer alapján készíti felmérését.

A helyi programban meghatározott fejlődési jellemzők, sikerkritériumok jelentik a fejlődés nyomonkövetésének alappilléreit, alapvető szempont rendszerét. Fontos, hogy ne csak

megállapítsuk a gyermek aktuális fejlettségét, hanem tervezzük meg a fejlődést nyomonkövető dokumentációban, mit helyezünk középpontba személyiségfejlődésük támogatásában.

A fejlődés áttekintése öt éves korban

Eddigi kontrollja: jól ismerjük-e a gyermeket, jól alkalmaztuk célzott módszereinket, megközelíti-e a gyermek fejlődése az életkorának megfelelő jellemzőket.

Döntés a beiskolázásról hat éves korban:

Jelentős változás, hogy a döntés szakemberek kezébe kerül, ha az óvodapedagógus és a szülő nem ért egyet, a szakértői bizottság állapítja meg az optimális iskolakezdés időpontját.

A szülők tájékoztatásának szabályozása

Testületünk a szülői értekezleten vagy fogadó órán való tájékoztatás formáját választotta

A fejlődés nyomonkövetése során tapasztalt eltérő fejlődési mutatók esetén az eltérésnek megfelelő szakemberek biztosítása a nevelési tanácsadó bevonásával történik. Intézményünkben logopédus és meghatározott óraszámú fejlesztő pedagógus segíti munkánkat.

IX.5. A gyerekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az intézmény esélyegyenlőséget szolgáló intézkedéseinek célja, hogy meghatározza az óvodai nevelés azon területeit, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésében és esélyegyenlőségük elősegítésében.

Az intézményi esélyegyenlőségi program elemei a halmozottan hátrányos helyzetű (hátrányos helyzetű), gyermekek érdekében nagyobb tudatossággal és felelősséggel áll a nevelési folyamatok fókuszában, melynek jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet.

Fontosnak tartjuk a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens szakma

(óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus, pszichológus stb.) egymásra épülő, egymást kiegészítő hatásait. Ösztönözzük az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

Feladataink:

- Helyzetelemzés
- Tervezés
- Megvalósítás - pedagógiai munka tartalma,

- Kötelezettségek és felelősség
- Gyermekvédelemmel, szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok
- Partnerkapcsolatok működtetése
 - Szülővel való kapcsolattartás
 - Óvodai-iskolai átmenet támogatása
 - Óvodán kívüli szervezetekkel való együttműködés
- Intézményi önértékelés, eredményesség
- Szakszolgálatokkal, állami nevelteket elhelyező hálózatokkal való együttműködés
Alapelveinkből eredően empátiával, kompetenciáink folyamatos fejlesztésével igyekszünk az érintett óvodáskorú gyermekek esélyegyenlőségét biztosítani.

IX.6. Tehetség gondozás

A nevelőtestület feladata a gyermekek speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeihez igazodó legeredményesebb fejlődésük elősegítése.

Az óvodáskor az az időszak, amikor bizonyos területeken már észrevehetően megnyilvánul a tehetség valamilyen szikrája. A gyermek megismerésének és fejlesztésének legfontosabb eszköze a játék, ennek gazdagítása és az együttjátás nyújtja a legjobb lehetőséget testi-lelkiszellemi fejlesztésre.

A feltételek biztosítása azt jelenti, hogy ha megfelelően kielégítjük és fejlesztjük a tehetséges gyermek- az átlagostól némileg eltérő- szükségleteit, akkor megteremjük a kedvező feltételeket, körülményeket a adottságok természetes fejlődéséhez.

Feladatunk, hogy szabad utat adjunk a gyermekek érdeklődésének, tapasztalat gyűjtésének, hiszen egyéniségük ebben a korban formálódik a legintenzívebben- talán a jövő tehetsége formálódik benne.

IX.7. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Az intézmény Alapító okirata ellátandó alaptevékenységei közé sorolta az integrált nevelést, oktatást.

Nevelőmunkánkban hangsúlyt kap az integratív stílus, amely következményeként alakul ki a derűs, nyugodt légkör, melyben **természetessé válik a gyermekek számára a különbözőség**, és az egymással való kapcsolatukban a türelem, a figyelmesség, a másság elfogadása, az egymás iránti tolerancia.

Célunk: Hogy a még kialakulatlan, sérült, illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztésével a gyermekek életminőségét javítsuk, segítsük minél teljesebb beilleszkedésüket a társadalomba.

Óvodánk tevékenységét meghatározó célok az integratív nevelés szellemében:

- A másságot elfogadó környezet megteremtése.
- Olyan gyógypedagógiai, orvosi, pszichológiai komplex vizsgálati leletek beszerzése, amelyek segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, struktúráját, és ezek alapján tervezhetjük a specifikus fejlesztést.
- Az akadályozott fejlődésű, illetve sajátos nevelési igényű gyermek alkalmazkodóképességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése. □ A sérült funkciók működésének differenciáltabb fejlesztése, a kompenzációs lehetőségek bővítése.
- A szükséges módszerek, terápiás eljárások szakszerű megválasztása és alkalmazása.

Településünkön nem működik olyan speciális intézmény, amely szakszerűen foglalkozhatna a rászoruló gyermekekkel, ezért vált szükségessé az alapellátás körének bővítése. Szeretnénk a fenti gondolatoknak megfelelően minél szélesebb teret adni az integrált nevelés adta lehetőségeknek, és korszerű terápiák alkalmazásával minél többet segíteni az akadályozott fejlődésű gyermekeknek és családjuknak.

Fontosnak tartjuk, hogy a megfelelő terápiák alkalmazásának hatására a sérült gyermekek egyéni sajátosságai ugyanúgy összhangba kerüljenek egymással, mint ép társaiknál. Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, fejlesztés ne terhelje túl, és a módszerek, elvárások igazodjanak fejlődésük lehetséges üteméhez. ***Nevelési koncepciónk szerint***

- A játék, tanulás és munka, mint a nevelés eszközei, egységes tevékenységrendszerben valósulnak meg
- A játékosság hangsúlyos és integratív irányítási stílussal valósul meg
- Az ismeretszerzést tevékenységrendszerbe illesztjük
- Az óvónői magatartás együttműködésre, fejlődésre, felfedezésre ösztönöz

- Az óvónő és a gyermek kapcsolatában a beszédhelyzetek tudatos kihasználása a jellemző
- Egyéni tapasztalatok, élmények felszínre hozása alapján differenciált fejlesztést folytatunk

Az általános fejlesztést az óvodapedagógusok, a sérülésspecifikus fejlesztést pedig gyógypedagógus és logopédus végzi.

Tevékenységünkhöz hozzátartozik a sérült gyermekeket nevelő családokkal való szoros kapcsolattartás, tanácsadás, továbbá a szakintézményekkel való munkakapcsolat.

Azt tapasztaltuk, hogy az a kisgyermek, aki már az óvodában megéli, hogy egyik társa hallókészüléket, másik szemüveget visel, botladozva jár, nehezen formálja a hangokat, vagy nyugtalanabban viselkedik, természetesebben fog viszonyulni később, felnőttként is a másághoz.

Az ilyen környezetben nevelt gyermek könnyebben tudja majd elfogadni és tolerálni a különféle adottságokkal rendelkező társait.

A sérült gyermek pedig az ép környezetben fejlődésük magasabb szintjeire jutnak el. Nem mindegy ugyanis, hogy milyen mintákat utánoznak ebben az életszakaszban. A helyes minta követése egyrészt megerősítse a speciális foglalkozásokon tanultaknak, másrészt spontán javulást is eredményezhet a kevésbé sérült funkciók esetében. A társas kapcsolataik fejlődése pedig lehetővé teszi a minél teljesebb beilleszkedést.

Feladatunk:

- Óvodásaink sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- Az iskolai életmódra való felkészítésük folyamatosságának biztosítása
- Reális célok és feladatok kitűzése a környezeti feltételek és saját lehetőségeik figyelembevételével
- Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása
- Egyénre szabott fejlesztőprogramok készítése

- A felzárkóztatás, sérülés okából adódó speciális fejlesztőtevékenységek megszervezése

Az óvodába került gyermeket a védőnő az első héten meglátogatja.

Ha gyermeknek fejlődésbeni rendellenessége van, vagy speciális fejlesztést igényel, lehetőség szerint az óvodában kell megszervezni a fejlesztését.

(Logopédiai, fejlesztőpedagógiai, kinezológiai foglalkozások)

Amennyiben a gyermek egészségi problémái, magatartása, viselkedésének zavara meghaladja az óvodai nevelés lehetőségeit, az óvónő feladata, hogy a gyermeket és a szülőt megfelelő szakemberhez irányítsa. Ezekben az esetekben az óvónőnek nagy tapintatra van szüksége, legjobb, ha a szülő maga győződik meg a problémáról óvodai tevékenység közben. Így elérhető, hogy a szülő jogának, szerepének tiszteletben tartásával a gyermek nevelése, fejlesztése bizalmon alapuló közös ügyé váljon.

Ugyanilyen különleges bánásmódot igényel az a gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában van, magas fokú kreativitással rendelkezik. Ezen gyerekek számára, egyénre szabott, fejlesztő programot készítünk és differenciált fejlesztést folytatunk.

X. Szervezeti felépítés

X.1. Az óvoda irányítása

A Kocséri Általános Művelődési Központ intézményegységeként működünk, hozzánk kapcsolódik szervezeti egységként a konyha. Az intézmény szakmai szempontból önálló. Működésével kapcsolatban minden olyan ügyben dönt, amelyet jogszabály nem utal más hatáskörbe.

Az óvodavezető

Az óvodavezető az intézmény szakmai munkájának egyszemélyi felelőse. Felette munkáltatói jogokat az intézmény Igazgatótanácsa gyakorolja

Hatáskörébe tartozik:

- A mindenkori költségvetésből és egyéb forrásokból – pályázatok, rendezvények – a működtetés és a fejlesztés, személyi és tárgyi feltételek biztosítása, intézményvezetővel történt egyeztetés után és engedélyével. **Feladatai:**
 - Az óvodai nevelőtestület vezetése,
 - A pedagógiai munka irányítása, ellenőrzése,
 - A fejlődés nyomonkövetésének ellenőrzése, értékelése,
 - Jogszabályok és rendeletek betartásával a zökkenőmentes működés biztosítása,
 - Az érdekképviseleti szervekkel, fenntartóval, nevelési tanácsadóval, szakmai szervezetekkel való együttműködés,
 - Az óvoda ügyvitele, belső szabályzatainak elkészítése
- Óvodavezető-helyettes nincs óvodánkban.

A nevelőtestület

Mivel kis létszámú a testület külön szakmai munkaközösség nem működik.

Az óvoda éves tervében minden évben egy-egy fontos nevelési terület, téma megjelölésével a testület, tervező, elemző, értékelő tevékenységet folytat.

A szülői munkaközösség

A szülők ameghatározott jogaik és kötelességeik érdekében munkaközösséget hoztak létre. A szülői munkaközösség általában 9 tagú, ebből egy szülő látja el az elnöki teendőket.

Az SZMK tagjait minden évben megválasztják. A Szervezeti és Működési Szabályzatban és az együttműködési tervben meghatározott szabályok alapján működik. A szülők képviselőjével az óvodavezető tartja a kapcsolatot.

X.2. Sajátos feladatok, speciális szolgáltatások

Gyermekvédelem az óvodában

Célja: A helyi sajátosságok figyelembe vételével mentálhigiénés óvodai rendszer kialakítása, minden óvodáskorú gyermekre kiterjedő preventív tevékenység megszervezése. A speciális segítséget igénylő gyermekek és családok komplex gondozása.

Óvodánkban fontos feladat a gyermekvédelmi munka. A társadalmi, gazdasági viszonyok változásával magasabb lett a mindennapi gondokkal, megélhetéssel küzdő családok száma. A

munkanélküliség nőtt és ezzel egyenes arányban a hátrányos helyzetű családok száma is emelkedett. Jelen pillanatban veszélyeztetett gyermek nincsen óvodánkban.

Programunk személyiségekre épül, enyhíti a szociokulturális ártalmakat, megelőzheti a magatartási és tanulási zavarok kialakulását.

Az óvodai gyermekvédelem magába foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, ezen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztéséért kifejtett pedagógiai tevékenységet. A gyermekekre való fokozott odafigyelés teszi lehetővé, hogy időben felfedezhetjük a személyiségfejlődési problémákat. A veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése is csak korai felderítés alapján lehet.

A gyermek zavartalan fejlődéséért, a gyermekek védelméért az óvodai nevelőtestület együttesen felelős.

Az óvónő feladata a gyermekek körülményeinek megismerése, anamnesztikus adatok rögzítése. A hiányosságok észlelése esetén egyéni bánásmóddal, fejlesztéssel próbál segíteni. Ha szükséges, szakember segítségét kéri. Ha a gyermek fejlődését, életét veszélyeztetettnek látja a családban, akkor a gyermekvédelmi megbízotthoz fordul.

Mivel a családnak a nevelésben elsődleges a szerepe, ebben az esetben az óvónő és a gyermekvédelmi megbízott feladata a szülők nevelése, segítése olykor az egész család „gondozása”, védelme. Ha erőfeszítéseik nem járnak eredménnyel, külső segítséget kell igénybe venni – orvos, önkormányzat gyermekvédelmi megbízottja, családsegítő szakszolgálat.

Feladataink:

- Megőrizzük, enyhítsük, elhárítsuk azokat a hatásokat, amelyek a gyermekekben károsító jellegűek, másrészt segítsük azoknak a hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulhatnak a gyermekek zavartalan fejlődéséhez.

A gyermekvédelmi megbízott feladatai:

- minden tanév elején összegyűjti a hátrányos és veszélyeztetett gyermekek adatait, □ munkatervet készít, mely tartalmazza a kapcsolattartás formáit az óvónókkal, a szülői munkaközösséggel, a védőnővel, az önkormányzattal, segélyezésre javaslatokat tesz.
- Koordinálja a csoportvezetők észrevételeit, szükség esetén jelzéssel él a Gyermekjóléti Szolgálat felé.

Speciális szolgáltatásaink

A gyermekek képességeinek kibontakoztatása érdekében az óvodában a gyermekek és a szülők érdeklődése alapján és lehetőségeink figyelembevételével különféle szolgáltatásokat szervezünk, illetve adunk helyet azoknak. ***Ilyenek:***

- Zeneovi a 4-5-6-7 évesek számára
- Úszótanfolyam az 5-6-7 éveseknek
- ovi mazsorett a 4-5-6-7 éves lányok számára
- angolovi a 4-5-6-7 éves gyermekek számára
- néptánc a 4-5-6-7 éves gyermekek számára
- hittan az 5-6-7 éves gyermekek számára Ezek még bővíülhetnek az évek során.

Tervünk még:

- Ritmikus torna gyermekeknek
- A szolgáltatások bővítése az igények mérleglésével

X.3. A helyi nevelési program értékelése

A helyi nevelési program értékelésével választ kapunk a program gyakorlatban történő bevalására.

A program céljait és megvalósulás szintjét összevetve elemezzük és értékeljük a tapasztalatokat.

A helyi nevelési program átdolgozása előtt az óvodapedagógusok és az óvoda minden dolgozója több fordulóban ismerkedik a célokkal és feladatokkal. Közös kidolgozás során mindenki véleményével alakítja, formálja azt.

Megismertetjük a szülőkkel, hogy a nyitott óvoda meghirdetésével betekintést engedünk a folyamatba

A program megvalósulásának ellenőrzése tervszerű, előre megbeszélte szempontok alapján és spontán alkalmi ellenőrzésekkel történik.

A helyi nevelési program értékelésének szempontjai később kerülnek kidolgozásra a minőségbiztosítás követelményeinek figyelembevételével.

Szervezése: munkaprogram készítése, vizsgálat megtervezése, kidolgozása, lebonyolítása, következtetések levonása.

X.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek belső érése, valamint a család és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
- Az iskolaérettségnek az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki, és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskola kezdésre
- A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finom motorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a térbeli észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a térbeli tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma, kialakulásának. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:
 - Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
 - Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztás és átvitele,
 - A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Érthetően folyamatosan kommunikál, **beszél**, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek), végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- **Elemi ismeretekkel** rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozást, felismeri a napszakokat, ismeri és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A **szociálisan** egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre a felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek:
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségleteit,
 - Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- Az öt éves majd a három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az **egész gyermeki személyiség** harmonikus fejlődésének elősegítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

